

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 8 март 2021 г.
(OR. en)

6268/21

SOC 86	GENDER 15
EMPL 83	JAI 235
COHOM 45	SAN 116
MI 140	TOUR 5
ANTIDISCRIM 8	SPORT 9
BETREG 3	DIGIT 27
CFSP/PESC 216	TRANS 116
EDUC 75	INST 83
FREMP 39	

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 4 март 2021 г.

До: Г-н Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2021) 101 final

Относно: СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ **Съюз на равенство: Стратегия за правата на хората с увреждания за периода 2021—2030 г.**

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2021) 101 final.

Приложение: COM(2021) 101 final

Брюксел, 3.3.2021 г.
COM(2021) 101 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Съюз на равенство: Стратегия за правата на хората с увреждания за периода
2021—2030 г.**

Съюз на равенство: Стратегия за правата на хората с увреждания за периода 2021—2030 г.

„Хората с увреждания имат право на добри условия на работното място, на независим живот, на равни възможности и на пълноценно участие в живота на своята общност. Всички имат право на живот без бариери. Ето защо наш дълг като общност е да гарантираме тяхното пълноценно участие в обществото на равни начала с останалите“.

Председателят на Комисията Фон дер Лайен¹

1. Визия и необходимост от действия

Европейският съюз се основава на ценности като равенството, социалната справедливост, свободата, демокрацията и правата на човека. С Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) и Хартата на основните права на Европейския съюз се осигурява основата за борба с всички форми на дискриминация, като равенството се определя като крайъгълен камък на политиките на ЕС. Председателят Фон дер Лайен обяви, че един от приоритетите на ръководената от нея Комисия е изграждането на Съюз на равенство във всеки смисъл на думата.

Приемането през 2006 г. на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ на ООН или Конвенцията) отбелязва поврат в определянето на минимални стандарти за правата на хората с увреждания². ЕС и неговите държави членки са страни по КПХУ на ООН и отбелязват напредък в нейното прилагане³.

Европейският стълб на социалните права⁴ служи като ориентир за заетостта и социалните политики, като бе провъзгласен съвместно през 2017 г. от Европейския парламент, Съвета и Европейската комисия. В принцип 17 на стълба се подчертава, че хората с увреждания имат право на подпомагане на доходите, което осигурява достоен живот, услуги, които им дават възможност да участват на пазара на труда и в обществото, и работна среда, приспособена към техните нужди.

Европейската стратегия за хората с увреждания за периода 2010—2020 г.⁵ проправи пътя към Европа без бариери, като насърчи действия, подпомагани и със средства от ЕС, с цел да се внесе промяна в живота на приблизително 87 милиона души в ЕС, страдащи от някаква форма на увреждане⁶. Оценката⁷ показва, че стратегията е допринесла за подобряване на положението в редица области, по-

¹ Председателят на Европейската комисия Фон дер Лайен, [Европейски ден на хората с увреждания, 2020 г.](#)

² [Конвенция на Обединените нации за правата на хората с увреждания \(КПХУ на ООН\).](#)

³ [Прилагане на равнището на ЕС.](#)

⁴ [Междуйнституционална прокламация относно европейския стълб на социалните права \(2017/C 428/09\).](#)

⁵ Съобщение на Комисията (COM(2010) 636 final): [Европейска стратегия за хората с увреждания за периода 2010—2020 г.](#)

⁶ Данни: EU SILC (Statistics on Income and Living Conditions and EU LFS (Labour Force Survey) [Статистически данни за доходите и условията на живот и ИРС (Изследване на работната сила) на ЕС]. 24,7 % от населението на ЕС на възраст над 16 години е ограничено при своите дейности, 17,7 % е умерено ограничено, а 7 % е силно ограничено; S. Grammenos/M. Priestley, 2020 г.: [Europe 2020 data and people with disabilities \(Данни за Европа за 2020 г. и хората с увреждания\).](#)

⁷ Съобщение (SWD(2020) 291 final): [Оценка на Европейската стратегия за хората с увреждания за периода 2010—2020 г.](#)

специално достъпността за хората с увреждания и насърчаването на техните права чрез поставяне на уврежданията на челно място в дневния ред на ЕС.

Въпреки това хората с увреждания продължават да срещат значителни пречки при достъпа до здравеопазване, образование, заетост и отдых, както и при участие в политическия живот. Те са изложени на по-висок риск от бедност или социално изключване (28,4 %) в сравнение с хората без увреждания (18,4 %). Над половината от хората с увреждания твърдят, че лично са се почувствали дискриминирани през 2019 г.⁸.

Пандемията от Covid-19 и нейните икономически последици правят още по-наложително преодоляването на този проблем, тъй като тя засили пречките и неравенствата⁹. Хората с увреждания, живеещи в домове за резидентна грижа, са изложени на по-голям риск от инфекция и в същото време страдат от изолация поради правилата за социално дистанциране. Тези, които живеят в общността и в дома си, са засегнати от ограничено предоставяне на лични услуги, което може да застраши независимия им начин на живот. Ограничената достъпност на ИКТ инструменти, необходими за телеконферентна връзка, работа от разстояние, дистанционно обучение, онлайн пазаруване и достъп до свързана с COVID-19 информация, превръща в предизвикателство дори и най-простите задачи. ЕС предприе бързи действия за смекчаване на социално-икономическите последици от пандемията, за да се гарантира справедливо и приобщаващо възстановяване, насочено към преодоляване на различията и неравенствата. Комисията насърчи предприемането на спешни мерки още в ранната пролет на 2020 г.¹⁰, а през май предложи мащабен план за възстановяване на Европа¹¹. Следващият дългосрочен бюджет на ЕС, съчетан с NextGenerationEU¹², представлява най-големият в неговата история пакет от стимули. Това ще подкрепи приобщаването на хората с увреждания в отговора на COVID-19 и възстановяването от пандемията¹³.

Време е европейските действия да се прилагат в по-широк мащаб. Европейският парламент¹⁴ призова за обновена стратегия за хората с увреждания, обхващаща всички области на Конвенцията, а Съветът се ангажира да продължи работата по нейното прилагане¹⁵. Европейският икономически и социален комитет и Европейският комитет на регионите подчертаха ролята на достъпността и независимия начин на живот, както и значението на управлението и мониторинга¹⁶.

⁸ Специално проучване на Евробарометър № 493, [Дискриминацията в ЕС](#), май 2019 г.

⁹ [UN Resources on Persons with Disabilities and COVID-19](#) (Ресурси на ООН за хората с увреждания и COVID-19).

¹⁰ [Действия срещу коронавируса в рамките на политиката на сближаване на ЕС](#): фонд „Солидарност“ на ЕС; Инвестиционна инициатива в отговор на коронавируса; Помощ за възстановяване в полза на сближаването и териториите на Европа — REACT-EU.

¹¹ Съобщение на Комисията (COM(2020/ 456 final): [„Часът на Европа: възстановяване и подготовка за следващото поколение“](#)).

¹² Съобщение на Комисията (COM(2020) 442 final): [„Бюджетът на ЕС осигурява ресурс за плана за възстановяването на Европа“](#).

¹³ Както се призовава в [съвместното изявление](#) на върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и заместник-председател Борел, заместник-председател Йоурова и комисар Дали.

¹⁴ Резолюция на Европейския парламент от 18 юни 2020 г. [относно Европейската стратегия за хората с увреждания след 2020 г.](#)

¹⁵ [Заклучения на Съвета, 2019 г.: Подобряване на заетостта на хората в уязвимо положение на пазара на труда; Заклучения на Съвета относно достъпа до спорт за хората с увреждания.](#)

¹⁶ Европейски икономически и социален комитет (ЕИСК), 2019 г.: [Изготвяне на програмата на ЕС за правата на хората с увреждания за периода 2020—2030 г.](#); Европейски комитет на регионите, 2017 г.: [Деинституционализация в системите за полагане на грижи на местно и регионално равнище.](#)

Настоящата стратегия има за цел да подобри живота на хората с увреждания през идното десетилетие — както в ЕС, така и извън него. Целите на настоящата стратегия могат да бъдат постигнати само чрез координирани действия както на национално равнище, така и на равнището на ЕС при твърд ангажимент на държавите членки и регионалните и местните органи за осъществяване на действията, предложени от Комисията.

В някои области ЕС има споделена компетентност с държавите членки, като например транспорта или вътрешния пазар. В други съответни области, като например здравеопазване, образование и култура, държавите членки продължават да разполагат с основната компетентност, а ЕС има подкрепяща роля. Следователно на държавите членки се пада основната отговорност да разработват своите национални политики за хората с увреждания в съответствие със задълженията си за прилагане на КПХУ на ООН и в съответствие с приложимите правила на ЕС. Тази стратегия ще гарантира също така, че Комисията дава личен пример при прилагането на КПХУ на ООН и засилва работата си с другите институции на ЕС за тази цел.

В настоящата стратегия се вземат предвид разнообразните форми на увреждания, произтичащи от взаимодействието между трайна физическа, психическа, интелектуална или сетивна недостатъчност, която често е невидима, и пречки в околната среда, както и увеличаващото се с възрастта разпространение на увреждания, като почти половината от хората на възраст над 65 години съобщават за някаква форма на увреждане. С нея се насърчава междусекторна перспектива, чиято цел е преодоляване на специфичните пречки, с които се сблъскват хората с увреждания, при които се наблюдава кръстосана идентичност (полова, расова, етническа, сексуална, религиозна) или които са в затруднено социално-икономическо или друго уязвимо положение. Сред хората с увреждания жените, децата, възрастните хора, бездомните, бежанците, мигрантите, ромите и други етнически малцинства се нуждаят от специално внимание.

Стратегията подкрепя екологичния и цифров преход и една здрава Европа¹⁷, като по този начин допринася за устойчив, стабилен, иновативен и справедлив Съюз. Тя е част от плана за действие на Европейския стълб на социалните права, приет от Комисията. Като допълва стратегиите за равенство, приети във връзка с борбата с всички форми на дискриминация, настоящата стратегия ще спомогне за постигането на Съюз на равенство и за укрепване на ролята на Европа като глобален партньор в борбата с неравенствата, като реализира целите на ООН за устойчиво развитие¹⁸ и насърчава човешките права.

¹⁷ [Европейският зелен пакт \(COM/2019/640 final\)](#); [Европейски пакт за климата \(COM\(2020\) 788 final\)](#); [Изграждане на цифровото бъдеще на Европа \(COM/2020/67 final\)](#); [Изграждане на Европейски здравен съюз \(COM/2020/724 final\)](#); [План за действие на ЕС за кръговата икономика \(COM\(2020\) 98 final\)](#); [Вълна на саниране за Европа \(COM\(2020\) 662\)](#); [План за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г. \(COM\(2020\) 624 final\)](#).

¹⁸ Организация на обединените нации: [The 2030 Agenda for Sustainable Development \(Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие\)](#).

2. Достъпността — фактор, способстващ за права, самостоятелност и равенство

Милиони хора с увреждания се натъкват на препятствия при използването на транспорт, достъпа до сгради и получаването на информация.

Достъпността на архитектурни и виртуални среди, на информационни и комуникационни технологии (ИКТ), стоки и услуги, включително транспорт и инфраструктури, представлява фактор, способстващ за правата, и предпоставка за пълноценното участие на хората с увреждания на равни начала с останалите.

През последното десетилетие бяха приети редица правила на ЕС в различни области, за да стане ЕС по-достъпен за хората с увреждания: Европейският акт за достъпността, обхващащ продукти и услуги, Директивата относно достъпността на уебсайтовете, Кодекса за електронни съобщения, Директивата за аудио-визуалните медийни услуги и законодателството в областта на авторското право¹⁹. Бяха въведени европейски стандарти за достъпност с цел подкрепа на прилагането в архитектурна среда и ИКТ, както и за организации с цел приемане на подхода за универсален дизайн²⁰. Европейските политики насърчават цифрова трансформация и цифрови обществени услуги, които са приобщаващи и достъпни за хората с увреждания²¹. В неотдашното предложение за преразглеждане на законодателството относно роуминга²² Комисията включи специфични мерки, насочени към улесняване на достъпа до услуги за спешна помощ за крайни ползватели с увреждания.

64,3% от хората с увреждания на възраст 16 или повече години имат интернет връзка у дома си в сравнение с **87,9%** от хората без увреждания.

Правата на пътниците гарантират правото на недискриминация при достъп до транспорт, както и на безплатно получаване на помощ за пътници с увреждания и с намалена подвижност, пътуващи с въздушен, железопътен, морски или автобусен транспорт²³. Наградата „Достъпен град“²⁴ стимулира съгласуван междусекторен подход, който надхвърля минималните стандарти, определени по закон. Освен това Комисията препоръча в контекста на санирането на сгради с цел подобряване на енергийната ефективност да се гарантира премахването на пречките пред достъпността²⁵.

Според правилата на ЕС държавите членки трябва задължително да изпълнят изискванията за достъпност, за да се възползват от фондове със споделено управление, а закупуването на достъпни стоки, услуги и инфраструктура е тяхно

¹⁹ Директива 2019/882/ЕС [Европейски акт за достъпността](#); Директива 2016/2102/ЕС [Директива относно достъпността на уебсайтовете](#);

Директива 2018/1972 [Европейски кодекс за електронни съобщения](#); Директива 2018/1808 [Директива за аудио-визуалните медийни услуги](#) и законодателството в областта на авторското право, прието съгласно [Маракешкия договор \(2013 г.\)](#) за улесняване на достъпа до публикувани произведения за слепи хора, лица с нарушено зрение или с други увреждания, които не позволяват четенето на печатни материали.

²⁰ Стандарти за достъпност, произтичащи от мандати 376, 554, 420 и 473 на Комисията.

²¹ [Декларация от Талин относно електронното управление, 2017 г.](#); [Берлинска декларация относно цифровото общество и основаното на ценности цифрово управление](#). Космическата програма на ЕС също подкрепя политиките за електронно управление с данни, информация и услуги.

²² Commission (COM/2021/85 final): [Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно роуминга в обществени мобилни съобщителни мрежи в рамките на Съюза \(преработен текст\)](#);

²³ [Права на пътниците в ЕС](#); Оперативна съвместимост: [Регламент \(ЕС\) № 1300/2014 на Комисията](#).

²⁴ Инициатива на Комисията: [Награда „Достъпен град“](#).

²⁵ Препоръка (ЕС) 2019/786 на Комисията от 8 май 2019 г. относно санирането на сгради.

задължение при възлагането на обществени поръчки²⁶. Държавите членки също така се насърчават да интегрират финансирането на достъпността в рамките на плановете за устойчивост и възстановяване.

Все още съществуват пречки за хората с увреждания, които възпрепятстват мобилността в рамките на държавите и в цяла Европа и възпират достъпа до информация, продукти, услуги и жилищно настаняване.

За да се премахнат тези пречки в Европа, държавите членки следва да интегрират достъпността във всички съответни политики и действия, по-специално тези, свързани с Европейския зелен пакт, Вълната на саниране и новия европейски Bauhaus, а специалистите следва да преминат обучение в областта на достъпността.

На равнището на ЕС Комисията ще следи отблизо правилното прилагане и оценяването на всички правила на ЕС, уреждащи достъпността, и ще установява пропуските и необходимостта от по-нататъшни законодателни действия²⁷. Действията на равнището на ЕС ще включват и по-нататъшна работа относно стандартизацията и техническите спецификации. До 2023 г. Комисията ще разгледа функционирането на вътрешния пазар за помощни технологии, за да определи необходимостта от допълнителни действия, тъй като различните правила в държавите членки относно допустимостта и сертифицирането на продуктите могат да навредят на конкурентоспособността на цените²⁸. През 2021 г., като последващо действие във връзка със съобщението относно вълната на саниране, Комисията ще преразгледа законодателната рамка, свързана с енергийните характеристики на сградите, което също има въздействие върху подобряването на достъпността в резултат на изискванията за саниране²⁹.

Водеща инициатива:

През 2022 г. Комисията ще стартира европейски ресурсен център **AccessibleEU** с цел повишаване на съгласуваността на политиките за достъпност и улесняване на достъпа до съответните знания. Тази рамка за сътрудничество ще обедини националните органи, отговарящи за прилагането и изпълнението на правилата за достъпност, и експертите и специалистите от всички области, свързани с достъпността, с цел обмен на добри практики между секторите, вдъхновяване на разработването на политики на национално равнище и на равнището на ЕС, както и разработване на инструменти и стандарти, насочени към улесняване на прилагането на правото на ЕС. Комисията ще започне подготовка за **AccessibleEU** в рамките на новосъздадената **платформа за хората с увреждания**³⁰.

²⁶ Предложение на Комисията за Регламент за общоприложимите разпоредби за фондовете със споделено управление (COM(2018) 375 final), изменено с COM(2020) 450 final; Директива 2014/24/ЕС [за обществените поръчки](#).

²⁷ Оценка на правата на пътниците, използващи въздушен воден и автобусен транспорт, във връзка с хората с увреждания и намалена мобилност предвид преразглеждане на правата на пътниците в регулаторната рамка (2021—2022 г.); оценка на Директивата относно достъпността на уебсайтовете (2022 г.); и преглед на Европейския кодекс за електронни съобщения (2025 г.).

²⁸ Докладите относно резултатите от мониторинга и използването на процедурата по прилагане, които държавите членки ще представят на Комисията за първи път през декември 2021 г. и на всеки три години след това, ще покажат постигнатия с течение на времето напредък в практическото изпълнение на Директивата и в достъпността на уебсайтове и мобилни приложения от публичния сектор.

²⁹ Докато задължението за реновиране на процент от обществените сгради годишно понастоящем се прилага само за централното управление, то ще бъде разширено, така че да обхване сградите на всички равнища на публичната администрация, включително Комисията.

³⁰ Виж раздел 7.3.

Също така Комисията:

- ✓ ще предостави през 2021 г. практически насоки на държавите членки, за да подпомогне прилагането на задълженията за достъпност съгласно **директивите за обществените поръчки** и да насърчи обучението на възложителите на обществени поръчки, за да купуват възможно най-достъпни продукти;
- ✓ ще включи през 2021 г. принципа на достъпност и приобщаване в **укрепената стратегия на ЕС за цифрово управление**, като се съсредоточи върху ориентирани към човека и лесни за използване цифрови обществени услуги в цяла Европа, които отговарят на нуждите и предпочитанията на европейските граждани, включително на потребностите на хората с увреждания;
- ✓ ще направи оценка през 2022 г. на прилагането на **Директивата за достъпност на уебсайтовете** и ще прецени дали тя следва да бъде преразгледана, за да се отстранят установените пропуски, например по отношение на обхвата, технологичния напредък и съгласуваността с друго съответно законодателство на ЕС.
- ✓ ще преразгледа през 2021 г., също и в съответствие със Стратегията за устойчива и интелигентна мобилност, **регулаторната рамка за правата на пътниците, включително правата на хората с увреждания и лицата с намалена подвижност**, използващи въздушен, воден и автобусен транспорт³¹;
- ✓ ще създаде до 2022 г. **инвентарен списък на активите на железопътната инфраструктура**, т.е. на достъпните части на железопътните гари, чиято цел е установяване на съществуващите пречки и бариери пред достъпността³²;
- ✓ ще преразгледа през 2021 г. Регламента относно насоките на Съюза за развитието на **трансевропейската транспортна мрежа с цел засилване на разпоредбата за достъпността**³³.
- ✓ ще преразгледа през 2021 г. пакета си за градска мобилност, за да подобри **планирането на устойчивата мобилност**, което изисква приемане от държавите членки на местни планове за мобилност, като се вземат предвид потребностите на различни групи, включително хората с увреждания³⁴.

3. Упражняване на правата на ЕС

Хората с увреждания следва да упражняват всички права на равни начала с останалите, особено когато се местят в друга държава членка или участват в политическия живот.

³¹ Съобщение на Комисията (COM(2020) 789 final): [Стратегия за устойчива и интелигентна мобилност](#), точки 91 и 92 и приложение, действия 63 и 64. Оценките на регламентите относно правата на пътниците, използващи въздушен транспорт, във връзка с хората с увреждания и лицата с намалена подвижност, и относно правата на пътниците, използващи воден и автобусен транспорт (2021 г.), са в ход и следва да бъдат завършени през първата половина на 2021 г.

³² [Регламент за изпълнение \(ЕС\) 2019/772 на Комисията](#).

³³ Регламент (ЕС) № 1315/2013: [Насоки на Съюза за развитието на трансевропейската транспортна мрежа](#); Съобщение на Комисията (COM(2020) 789 final): [Стратегия за устойчива и интелигентна мобилност](#), точка 23 и приложение, действие 55.

³⁴ Съобщение на Комисията (COM(2020) 789 final): точка 37 и приложение, действие 20.

3.1. Да се движим и живеем свободно

Когато се местят в друга държава членка във връзка с работа, учене или поради други причини, хората с увреждания могат да изпитват затруднения при признаването на техния статут на лица с увреждания. Това означава, че те могат да срещнат пречки при достъпа до услуги, включително превод на езика на знаците, и обезщетения за хора с увреждания в тази държава. Трансграничните услуги също могат да породят предизвикателства. Комисията ще работи с държавите членки за разширяване на обхвата на взаимното признаване на статута на хората с увреждания в области като трудова мобилност и обезщетения, свързани с условията за предоставяне на услуги.

Водеща инициатива:

До края на 2023 г. Комисията ще предложи създаването на **европейска карта за хора с увреждания** с оглед на признаването ѝ във всички държави членки. Тя ще се основава на опита от текущия пилотен проект за карта на ЕС за хора с увреждания³⁵ в осем държави членки и от европейската карта за паркиране за хора с увреждания.

3.2. Насърчаване на участието в демократичния процес

Националните правила лишават **800 000 граждани на ЕС с увреждания** от правото да участват в изборите за Европейски парламент, като това се обосновава с техните увреждания или проблеми, свързани с психичното здраве.

Съгласно изискванията на КПХУ на ООН пълноценното политическо участие означава, че хората с увреждания участват в избори, както и в политически процеси и процеси на вземане на решения на равни начала с останалите.

На практика хората с увреждания може да срещат трудности при упражняването на правата си поради ограничена достъпност (включително липса на информация и комуникация на езика на знаците) или поради ограничена дееспособност³⁶.

В препоръката си във връзка с изборите през 2019 г. за Европейски парламент³⁷ Комисията призова държавите членки да насърчат упражняването на изборителни права от недостатъчно представените групи, включително хората с увреждания. Редица държави членки вече приеха целенасочени правни корекции и този процес се насърчава³⁸ в Плана за действие за европейската демокрация. В доклада на Комисията относно провеждането на изборите за Европейски парламент през

³⁵ [Карта на ЕС за хора с увреждания: пилотен проект в 8 държави членки](#) (Белгия, Естония, Италия, Кипър, Малта, Румъния, Словения, Финландия).

³⁶ Инфографика: Информационен доклад на ЕИСК (SOC/554), 2019 г.: [Права на практика на хората с увреждания да гласуват в изборите за Европейски парламент](#). Организацията на изборите в ЕС до голяма степен се урежда на равнището на държавите членки, като съществуват различни национални закони, засягащи политическата реклама и комуникации, включително относно тяхната прозрачност. Съществува и значителен корпус от право на ЕС, което е приложимо в този контекст. В контекста на изборите за Европейски парламент това включва Акта за избирането на членове на ЕП от 1976 г. и Регламента относно статута и финансирането на европейските политически партии и фондации. Комисията не разполага с общо правомощие за намеса по въпроси, свързани с изборите. При спазване на някои основни принципи, като например определените в член 2 и член 14 от Договора за Европейския съюз, държавите членки са компетентни и отговорни за определянето на конкретните условия за провеждане на изборите, а компетентните национални административни и съдебни органи — за гарантиране на спазването на приложимото законодателство и съответните стандарти.

³⁷ Препоръка (ЕС) 2018/234 на Комисията: [Засилване на европейския характер и ефикасността на провеждането на изборите за Европейски парламент през 2019 г.](#)

³⁸ Съобщение на Комисията (COM(2020) 790 final): [План за действие за европейската демокрация](#).

2019 г. се отбелязва, че все още е нужен напредък³⁹. Европейският парламент призова държавите членки да засилят обмена на добри практики⁴⁰ с цел подобряване на условията за политическо участие на хората с увреждания, включително достъпност до информация и изборителни секции.

Както бе обявено в доклада за гражданството за 2020 г.⁴¹, Комисията ще работи с държавите членки, включително чрез специални обсъждания в рамките на Европейската мрежа за сътрудничество в областта на изборите⁴² и Европейския парламент, за да се гарантират политическите права на хората с увреждания на равни начала с останалите. Хората с увреждания следва да участват пълноценно в Конференцията за бъдещето на Европа.

Също така Комисията:

- ✓ ще работи с държавите членки в рамките на Европейската мрежа за сътрудничество в областта на изборите с цел подкрепа на пълноценното изборително участие и **достъпността на изборите за Европейски парламент** (както като гласоподаватели, така и като кандидати), като се обърне внимание на гражданите от слабо представени групи, включително гражданите с увреждания, за да се гарантира упражняването на политическите права на хората с увреждания на равни начала с останалите;
- ✓ ще обсъди през 2022 г. в рамките на срещата на високо равнище относно изборите, обявена в Плана за действие за демокрация, практики в областта на приобщаващата демокрация с цел **списъците с кандидати да отразяват многообразието на нашите общества**;
- ✓ на тази основа и в тясно сътрудничество с държавите членки ще създаде през 2023 г. в рамките на Европейската мрежа за сътрудничество в областта на изборите **ръководство за добри изборни практики**, насочено към **участието** на гражданите с увреждания в изборния процес;
- ✓ ще се стреми да **отговори на потребностите на гражданите с увреждания в сборника с практически насоки относно електронното гласуване**, предвиден в Плана за действие за европейската демокрация;
- ✓ ще подкрепи приобщаващото демократично участие, включително на хората с увреждания, чрез новата **програма за гражданство, равенство, права и ценности (CERV)**.

³⁹ Комисията ще работи с държавите членки за подобряване на показателите и събирането на данни, като се вземат предвид пропуските, установени в този доклад.

⁴⁰ Резолюция на Европейския парламент от 26 ноември 2020 г.: [Равносметка след изборите за Европейски парламент](#).

⁴¹ Комисия, 2020 г.: [Доклад за гражданството на ЕС за 2020 г.](#): Оправомощаване на гражданите и защита на техните права

⁴² [Европейска мрежа за сътрудничество в областта на изборите](#).

4. Достоеен и независим живот

Независимият начин на живот, качествените социални услуги и услугите в областта на заетостта, достъпното и приобщаващото жилищно настаняване, участието в учене през целия живот, адекватната социална закрила и укрепената социална икономика са незаменими за воденето на достоен начин на живот от всички хора с увреждания.

Повече от 1 милион деца и възрастни с увреждания на възраст под 65 г. и **повече от 2 милиона** на възраст 65 и повече години живеят в институции.

50,8% от хората с увреждания са трудово заети в сравнение със **75%** от хората без увреждания

37,6% от хората с увреждания са неактивни в сравнение със **17,6%** от хората без увреждания.

28,4% от хората с увреждания са изложени на риск от бедност и социално изключване в сравнение с **18,4%** от хората без увреждания

4.1. Изграждане на независим начин на живот и засилване на услугите, предоставяни в общността

Хората с увреждания, възрастни и млади хора, имат правото да живеят независим живот и да бъдат включени в общността с възможности за избор, равни с тези на всички останали, във връзка с мястото на живеенето им и с това с кого и как да живеят. През последното десетилетие финансирането от ЕС има важен принос за независимия начин на живот и включването на хората с увреждания в общността⁴³. Независимият живот изисква разнообразен набор от качествени, достъпни, ориентирани към отделния човек и финансово достижими услуги в рамките на общността и семейството, включващи лично подпомагане, медицински грижи и интервенции от страна на социалните работници, като по този начин се улесняват ежедневните дейности и се предоставя избор на хората с увреждания и техните семейства.

Общите услуги за подкрепа трябва да бъдат приобщаващи и достъпни за деца с увреждания и възрастни хора, като същевременно се отчитат особеностите на пола и културата.

При все това много хора с увреждания — възрастни и деца — са изолирани от живота на общността и нямат контрол върху ежедневието си, по-специално живеещите в институции⁴⁴. Това се дължи главно на недостатъчното осигуряване на подходящи услуги, помощ за настаняване и техническа помощ, предоставяни в рамките на общността, както и на ограниченото наличие на подкрепа за семействата и на лична помощ, включително в областта на психичното здраве⁴⁵. Положението е особено трудно в отдалечените и селските райони. Пандемията от COVID-19 подчерта и засили предизвикателствата, пред които са изправени хората, живеещи в институции.

⁴³ [Финансиране от ЕС и деинституционализация](#); домовете за дългосрочен престой са изключени от финансирането от ЕС.

⁴⁴ N. Crowther (ANED), 2019 г.: [The right to live independently and to be included in the community in European States \(Правото на независим живот и на включване в общността в европейските държави\)](#);

⁴⁵ Конфедерация на семейните организации в Европейския съюз (2020 г.): [Disability and the Family \(Уврежданията и семейството\)](#).

Качеството на услугите, предоставяни между държавите членки и в техните рамки, е различно⁴⁶. Освен това секторът е засегнат от недостиг на работна ръка и изпълнени с предизвикателства условия на работа. Възрастните хора с увреждания, живеещи в селските райони, са по-уязвими по отношение на недостатъчно предоставяне на социални и здравни услуги⁴⁷. Осигуряването на достъп до такива услуги в районите с ниска гъстота на населението беше разгледано в Зелената книга относно застаряването на населението⁴⁸ и ще бъде разгледано допълнително в рамките на предстоящата дългосрочна визия за селските райони.

Всичко това изисква засилени действия от страна на държавите членки и Комисията ще подкрепи националните, регионалните и местните органи в усилията им за деинституционализация и независим начин на живот, включително чрез фондовете със споделено управление за периода 2021—2027 г., чрез Вълната на саниране, компонента за саниране от плановете за възстановяване и устойчивост и Инструмента за техническа подкрепа⁴⁹.

Ускорената цифрова трансформация и екологичният преход предлагат възможности, при които информационните и комуникационните технологии (ИКТ), изкуственият интелект и роботиката се използват за проектиране на съобразени с нуждите на хората с увреждания услуги на място и услуги от разстояние. За ефективното използване на тези технологии е необходимо да се премахнат пречките пред достъпността за хората с увреждания и да се инвестира в техните цифрови умения.

Водещи инициативи:

До 2023 г. Комисията ще издаде **насоки за държавите членки с препоръки относно подобряването на независимия начин на живот и приобщаването в общността** с цел да се даде възможност на хората с увреждания да живеят в достъпни субсидирани жилища в общността или да продължат да живеят в домовете си (включително схеми за лична помощ).

Въз основа на съществуващата доброволна европейска рамка за качеството на социалните услуги, до 2024 г. Комисията ще представи специфична **Европейска рамка за качество за авангардни социални услуги за хората с увреждания** с цел да се подобри предоставянето на услуги за хора с увреждания и да се повиши привлекателността на работните места в тази област, включително чрез повишаване на квалификацията и преквалификация на доставчиците на услуги.

Комисията призовава държавите членки:

- ✓ да прилагат **добри практики за деинституционализация** в областта на психичното здраве и по отношение на всички хора с увреждания, включително децата, с цел укрепване на прехода от институционална грижа към услуги, предоставящи подкрепа в общността;

⁴⁶ Академична мрежа на европейските експерти в областта на уврежданията (ANED), 2018 г.: [Mainstreaming Disability Rights in the European Pillar of Social Rights – a compendium \(Интегриране на правата на хората с увреждания в Европейския стълб на социалните права — сборник\)](#), стр. 94 и сл.

⁴⁷ ОИСР, 2020 г.: [Policies for present and future service delivery across territories \(Политики за настоящо и бъдещо трансгранично предоставяне на услуги\)](#).

⁴⁸ Съобщение (СОМ(2021) 50 final): [Зелена книга относно застаряването на населението](#).

⁴⁹ Регламент (ЕС) № 2021/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 10 февруари 2021 г. за създаване на Европейски инструмент за съседство (ОВ L 57, 15.3.2014 г., стр. 1).

- ✓ да насърчават и осигуряват финансиране за **достъпни и приобщаващи хората с увреждания социални жилища**, включително за възрастни хора с увреждания, и справяне с предизвикателствата, свързани с бездомните хора с увреждания.

4.2. Развиване на нови умения за нови работни места

Притежаването на подходящи умения и квалификации е предпоставка за достъп до пазара на труда и успех на него. Както се посочва в Европейската програма за умения⁵⁰, това изисква национални стратегии за уменията, които следва да обхващат и специфичните нужди на хората с увреждания. Трябва да се гарантира равен достъп на всички равнища до образование и ориентирано към пазара на труда обучение. Държавите членки са отговорни за адаптирането на политиките за образование и обучение към потребностите на хората с увреждания в съответствие с КПХУ на ООН.

Въпреки правото на достъп до общото професионално образование и обучение делът на младите хора с увреждания, които биват насочени към специализирани професионални училища, е висок. Това често се дължи на общата липса на достъпност и разумни улеснения⁵¹, както и на недостатъчната подкрепа за учащите се с увреждания, които посещават масовите учебни заведения за професионално обучение. Преходът към отворения пазар на труда е по-труден, отколкото от масови учебни заведения. Освен това участието на хората с увреждания в обучението за възрастни е по-слабо в сравнение с хората без увреждания⁵².

В Препоръката на Съвета относно професионалното образование и обучение (ПОО)⁵³ за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост държавите членки се приканват да разработят програми за професионално обучение, които да бъдат приобщаващи и достъпни за уязвимите групи, като например хората с увреждания. Обновеният Европейски алианс за професионална подготовка ще допринесе за споделянето на знания относно професионалната подготовка и начина, по който тя може да се използва като инструмент за социално приобщаване, и ще насърчи поемането на ангажименти за качествена професионална подготовка, като по този начин се предостави подкрепа на учащите с увреждания. Чрез укрепената гаранция за младежта⁵⁴ Комисията подкрепя действията за информираност и активизирането на младите хора с увреждания.

За да се превърнат усилията за предоставяне на образование и обучение в участие на пазара на труда, важна роля имат консултантите по професионално ориентиране, и по-специално публичните служби по заетостта. В Програмата за умения Комисията се ангажира да обедини усилията си с Европейската мрежа на публичните служби по заетостта, за да се развие партньорско обучение с цел насочване на вниманието към уменията, необходими на пазара на труда, и за да се

⁵⁰ Съобщение на Комисията (COM(2020) 274 final): [Европейска програма за умения](#) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост.

⁵¹ Вж. ANED, 2018 г., стр.103 и сл.; Разумни улеснения означава всякакви необходими и подходящи модификации и приспособления, които не водят до непропорционално или неоправдано обременяване на околните, когато такива са необходими във всеки конкретен случай (член 2 от КПХУ на ООН).

⁵² EU SILC (2018 г.).

⁵³ Препоръка на Съвета ([2020/C 417/01](#)).

⁵⁴ Препоръка на Съвета (2020/C 372/01): [Укрепване на гаранцията за младежта](#).

увеличи предоставянето на услуги за професионално ориентиране, включително за заетите лица и за уязвимите групи, както и за преодоляване на недостатъците в уменията, по-специално недостатъците по отношение на цифрови умения, често в сътрудничество със социалните предприятия за приобщаване към пазара на труда. Както е обявено в плана за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г.⁵⁵, държавите членки ще получат подкрепа за осигуряването на помощни технологии и предоставянето на достъпни цифрови учебна среда и учебно съдържание.

Комисията призовава държавите членки:

- ✓ да определят цели за участието на възрастни с увреждания в **ученето** с оглед увеличаване на тяхното участие и да гарантират, че **националните стратегии за умения** обхващат специфичните нужди на хората с увреждания, за да спомогнат за постигането на целта на Програмата за умения и на плана за действие за прилагане на стълба на социалните права;
- ✓ да приемат целенасочени мерки и гъвкави формати на обучение с цел гарантиране на **приобщаващи и достъпни програми за ПОО**, включително за хората с увреждания;
- ✓ въз основа на резултатите от **Подробния план за секторно сътрудничество в областта на уменията** в рамките на Пакта за умения допълнително да подкрепят сътрудничеството между съответните заинтересовани страни от социалната икономика, включително определянето на потребностите от цифрови умения и прилагането на помощни технологии за по-добра пригодност за заетост.

4.3. Насърчаване на достъпа до качествени и устойчиви работни места

Участието в заетостта е най-добрият начин за осигуряване на икономическа самостоятелност и социално приобщаване. Разликата в трудовата заетост между хората със и без увреждания продължава да бъде голяма: трудовата заетост при хората с увреждания е по-ниска, те са засегнати по непропорционален начин от безработицата и напускат пазарите на труда по-рано. Голям брой хора с тежки увреждания не работят на отворения пазар на труда, а на работни места, предлагащи така наречена „защитена заетост“⁶. Тези схеми са разнообразни и не всички гарантират подходящи условия на труд или свързани с труда права за хората с увреждания, нито пътища към отворения пазар на труда⁵⁶. Лишаването от дееспособност може да ограничи способността на хората с интелектуални или психични увреждания да сключват договори или да учредяват стопанска дейност, което прави самостоятелната заетост и предприемачеството невъзможни.

Оценката на стратегията за хората с увреждания за периода 2010—2020 г. определи заетостта като един от петте основни приоритета на политиките за бъдещи действия. За да се гарантират по-добри резултати на пазара на труда за хората с увреждания, Комисията ще продължи да подкрепя държавите членки в прилагането на съответните насоки за заетостта чрез европейския семестър, в разработването на статистически инструменти и в насърчаването на обмена на най-добри практики в контекста на отворения метод на координация в социалната

⁵⁵ Съобщение на Комисията (COM(2018) 22): [План за действие в областта на цифровото образование](#).

⁵⁶ ANED, 2018 г., стр. 184 и сл.

сфера. Отключването на потенциала и талантите на хората с увреждания ще бъде от полза за хората, за икономиката, както и за сближаването на обществото като цяло. При все че Директивата на ЕС за равно третиране в областта на заетостта⁵⁷ допринася значително за насърчаването на равните права на хората с увреждания в областта на заетостта, включително по отношение на разумното приспособяване на работното място, трябва да се направи повече, за да се гарантират по-добри резултати на пазара на труда за хората с увреждания.

Комисията ще продължи да гарантира стриктното прилагане от страна на държавите членки на правата, обхванати от Директивата за равно третиране в областта на заетостта, и ще докладва за прилагането ѝ през 2021 г.. В доклада ще бъде разгледано и дали държавите членки са спазили препоръката на Комисията да обмислят определянето на орган по въпросите на равенството, който да се занимава с дискриминацията въз основа на религия или убеждения, увреждане, възраст и сексуална ориентация в рамките на приложното поле на Директивата⁵⁸.

Държавите членки могат да използват укрепената гаранция за младежта в подкрепа на младите хора с увреждания. Други групи, които се нуждаят от особено внимание, са жените и хората с психосоциални увреждания.

Комисията също така ще подкрепя политиките за заетост в държавите членки чрез насърчаване на социалната икономика, която предоставя услуги за хората с увреждания, спомага за изграждането на връзки между хората с увреждания и заетостта на отворения пазар на труда и предлага възможности за заетост⁵⁹. Ситуацията в този сектор се различава значително в рамките на ЕС. За да бъдат подкрепени държавите членки в укрепването на тяхната роля за социалното приобщаване на групи в неравностойно положение, в законодателството на ЕС в областта на обществените поръчки се предвиждат запазени поръчки, а законодателството на ЕС в областта на конкуренцията позволява специфична държавна помощ за наемане на работници с увреждания. Успоредно с това държавите членки разработват и политики за „приобщаващо предприемачество“, насочени към слабо представените групи, като например жените, младите хора и мигрантите, включително хората с увреждания.

⁵⁷ Директива 2000/78/ЕО на Съвета: [За създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите](#).

⁵⁸ Препоръка (ЕС) 2018/951 на Комисията: [Стандарти за органите по въпросите на равенството](#).

⁵⁹ [Социалната икономика в ЕС](#). Социалната икономика включва кооперации, взаимоспомагателни дружества, сдружения с нестопанска цел, фондации и социални предприятия.

Водеща инициатива:

През 2022 г. Комисията ще представи **пакет за по-добри резултати на пазара на труда за хората с увреждания**, като ще се стреми към установяване на сътрудничество с Европейската мрежа на публичните служби по заетостта, социалните партньори и организациите на хората с увреждания. Пакетът ще подпомогне държавите членки при прилагането на съответните насоки за заетостта чрез европейския семестър. Той ще предостави насоки и ще подкрепи взаимното обучение относно укрепването на капацитета на службите по заетостта и интеграцията, насърчаването на перспективите за наемане на работа чрез утвърдителни действия и борба със стереотипите, осигуряването на разумни улеснения, гарантирането на здравословни и безопасни условия на труд и схеми за професионална рехабилитация в случай на хронични заболявания или злополуки, проучването на качествени работни места в защитени работни места и пътищата към отворения пазар на труда.

Също така Комисията:

- ✓ ще публикува през 2021 г. доклад за изпълнението на **Директивата на ЕС за равно третиране в областта на заетостта**⁶⁰ и, ако е целесъобразно, ще предприеме последващи действия чрез правно предложение, по-специално за укрепване на ролята на органите по въпросите на равенството;
- ✓ ще издаде през 2021 г. **План за действие относно социалната икономика** с цел подобряване на благоприятната среда за социалната икономика, включително възможности, свързани с хората с увреждания, посредством социални предприятия с акцент върху интеграцията на отворения пазар на труда;

Комисията призовава държавите членки:

- ✓ да определят до 2024 г. **цели за увеличаване на равнището на заетост на хората с увреждания и намаляване на разликите в равнището на заетост** между хората със и без увреждания с оглед подпомагане на постигането на водещата цел за заетостта за 2030 г., предложена за одобрение от Европейския съвет в Плана за действие за прилагане на Европейския стълб на социалните права;
- ✓ да укрепят капацитета на **службите по заетостта** по отношение на хората с увреждания и да засилят за тази цел работата със социалните партньори и организациите на хората с увреждания;
- ✓ да улеснят **самостоятелната заетост и предприемачеството**, включително за хората с интелектуални и психосоциални увреждания, чрез предоставяне на подкрепа по правни и търговски въпроси, включително като използват средствата от ЕС.

4.4. Консолидиране на системите за социална закрила

Наред със справедливата заетост, съществена предпоставка за гарантирането на адекватен доход за достоен стандарт на живот за хората с увреждания и техните

⁶⁰ Този доклад ще бъде представен съвместно с доклада относно Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 г. относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход.

семејства е адекватната социална закрила, вклучително програмите за пензионирање.

В съответствие с Европскиот стълб на социалните права и КПХУ на ООН државите членки ускориха реформите на своите системи за социална закрила, вклучително на рамките си за оценка на уврежданията и обезщетенията. Всички држави са ввеле мерки за осигурявање на заместващ доход за хората с увреждания. Личните бюджети и финансовата подкрепа, вклучително за полагащите грижи лица, се преврзат во обичајна практика⁶¹. Значителен број држави членки получиха подкрепа од Комисијата за реформи на своите системи за социална закрила преку Програмата за подкрепа на структурните реформи⁶².

При все тоа целта за осигурявање на адекватен животен стандард за сите все още не е постигната. Основните причини за излагането на хората с увреждания и техните семејства на по-висок ризик од финансова бедност се недостатокното учество на пазарот на труда во сметание со недостатокната социална закрила и дополнителни разходи, сврзани со уврежданията, вклучително грижи за семејството. Понекогаш критериите за допустимост за обезщетения за инвалидност дејстват како пречка пред заетоста.

Комисијата:

- ✓ ќе започне преку 2022 г. **проучвање относно социалната закрила и услугите за хора со увреждания** со цел да се проучат добри практики относно обезщетения за инвалидност, приходи за старост, здравно осигурявање, парични и непарични обезщетения, како и относно дополнителни разходи, дължащи се на увреждане;
- ✓ ќе предостави насоки за подкрепа на државите членки при по-нататешните **реформи во областа на социалната закрила**, насочени към хората с увреждания, и рамките за оценка на уврежданията, вклучително при поисквање преку Инструмента за техничка подкрепа.

Комисијата призовава државите членки:

- ✓ да определат мерки за по-нататешно **преодолявање на пропуските во социалната закрила на хората со увреждания** со цел намалување на неравенствата, вклучително преку компенсирање на дополнителните разходи, сврзани со уврежданията, и допустимост за обезщетения за инвалидност.

5. Равен достъп и недопускане на дискриминация

Хората со увреждания имаат право на заштита од всякаква форма на дискриминация и насилје, равни възможности по отношение на и достъп до правосъдие, образование, култура, жилишно настанявање, почивка, слободно време, спорт и туризъм и равен достъп до сите здравни услуги.

⁶¹ ANED, 2018 г., стр. 12, 62 и сл.: вж. също: Международна организација на труда (МОТ): [Disability-inclusive social protection \(Социална закрила, приобшавача хората со увреждания\)](#).

⁶² За периодот 2021—2027 г. таа програма беше заменена од Инструмента за техничка подкрепа со по-широк мандат и зголемен буџет од 864.4 милиона евро.

52% от хората с увреждания са били обект на дискриминация

Хората с увреждания, които са докладвали за недовлетворени потребности от здравно обслужване, са **4 пъти повече** от тези без увреждания

20,3% от младежите с увреждания напускат по-рано училище, за разлика от само **9,8%** от тези без увреждания

Само **29,4%** от хората с увреждания получават диплома за висше образование, за разлика от **43,8%** от тези без увреждания

5.1. Подобряване на достъпа до правосъдие, правна защита, свобода и сигурност

Хората с увреждания следва да имат ефективен достъп до правосъдие, включително чрез предоставяне на подходящи улеснения. На практика това включва премахването на практически и правни пречки, които възпрепятстват участието на хората с увреждания в наказателни и граждански производства като свидетели, защитата на техните права като жертви, заподозрени или обвиняеми, както и участието им в професионални роли като съдии, адвокати и прокурори. Правни пречки съществуват по-специално за хората с интелектуални увреждания, психосоциални увреждания или проблеми, свързани с психичното здраве, тъй като те често са с ограничена дееспособност или са лишени от такава.

В инициативите си за цифровизация на правосъдните системи, защита на правата на жертвите и обучение на специалисти⁶³ Комисията взема под внимание уврежданията в съответствие с КПХУ на ООН. Цифровизацията на съдебните системи е от първостепенно значение за подобряването на достъпа до правосъдие, включително за хората с увреждания, когато е осигурена достъпност. Комисията ще обърне специално внимание на жените с увреждания, за които съществува от два до пет пъти по-голяма вероятност да станат жертви на насилие, отколкото за другите жени⁶⁴, както и на хората с увреждания, живеещи в институции. В рамките на стратегията си за обучение на специалисти в областта на правосъдието Комисията ще се съсредоточи върху защитата на правата на лицата в цифровото пространство и върху разширяването на обученията на практикуващите юристи относно законодателството в областта на уврежданията, включително КПХУ на ООН.

Комисията:

- ✓ ще работи с държавите членки за прилагане на Хагската конвенция от 2000 г. за международната защита на уязвимите пълнолетни лица в съответствие с КПХУ на ООН, включително чрез **проучване относно защитата на уязвимите пълнолетни лица в трансгранични ситуации**, особено тези с интелектуални увреждания, за да се проправи пътят за ратифицирането ѝ от всички държави членки;

⁶³ Съобщение на Комисията (COM(2020) 710 final): [Цифровизация на правосъдието в Европейския съюз](#); Съобщение на Комисията (COM(2020) 258 final): [Стратегия на ЕС за правата на жертвите за периода 2020—2025 г.](#); Съобщение на Комисията (COM(2020) 713 final): Гарантиране на справедливост в ЕС — [Стратегия на ЕС относно обучението на специалисти в областта на правосъдието за периода 2021—2024 г.](#)

⁶⁴ В своята [Резолюция относно положението на жените с увреждания](#) (2018/26855RSP) Европейският парламент подчертава също, че 34 % от жените със здравословен проблем или увреждане са били жертви на физическо или сексуално насилие от партньор през живота си.

- ✓ ще започне **проучване относно процесуалните гаранции за уязвими пълнолетни лица в наказателни производства** и ще оцени необходимостта от законодателни предложения с оглед **засилване на подкрепата и защитата на уязвимите пълнолетни лица**, които стават жертви на престъпления, в съответствие със Стратегията на ЕС за правата на жертвите (2020—2025 г.);
- ✓ ще предостави **насоки за държавите членки относно достъпа до правосъдие** за хората с увреждания в ЕС, като се опира на предоставените от Организацията на обединените нации международни насоки⁶⁵;
- ✓ ще разработи мерки за подпомагане на държавите членки за засилване на участието на хора с увреждания като **специалисти** в правосъдната система и за събиране на добри практики за **подпомаганото вземане на решения**.

5.2. Равен достъп до социална закрила, здравеопазване, образование и стоки и услуги, включително жилищно настаняване

Борбата с всички форми на дискриминация срещу хората с увреждания е в основата на КПХУ на ООН. С цел да гарантира равно третиране, независимо от пол, сексуална ориентация, расов или етнически произход, ЕС въведе всеобхватен корпус от законодателни актове на ЕС за борба с дискриминацията⁶⁶. В Директивата за равно третиране в областта на заетостта се предвиждат конкретни мерки за осигуряване на равно третиране на хората с увреждания.

В правото на ЕС съществува пропуск по отношение на гарантирането на равно третиране на хората с увреждания извън сферата на заетостта, например при социалната закрила, здравеопазването, образованието⁶⁷ и достъпа до стоки и услуги, включително жилищното настаняване. В очакване на приемането на предложение на Комисията за директива на Съвета относно равното третиране⁶⁸ продължаващите неравенства и дискриминация подчертават нуждата от допълнителен напредък по отношение на законодателството на ЕС.

Комисията призовава държавите членки:

- ✓ да направят необходимото за приемане на **предложението на Комисията за хоризонтална директива** относно прилагане на принципа на равно третиране извън областта на заетостта, включително за хората с увреждания;
- ✓ да подкрепят **сътрудничеството между европейските и националните рамки за КПХУ на ООН** и членовете на европейските мрежи на защитниците на правата⁶⁹.

⁶⁵ Организация на обединените нации, 2020 г.: [International Principles and Guidelines on Access to Justice for Persons with Disabilities \(Международни принципи и насоки относно достъпа до правосъдие за хората с увреждания\)](#).

⁶⁶ Директива за равенство между расите (2000/43/ЕО); Директива за равното третиране в областта на заетостта (2000/78/ЕО); Директива относно равното третиране (2006/54/ЕО).

⁶⁷ Пропуски: вж. инфографиките в глави 4 и 5 относно дискриминацията, образованието, заетостта, бедността и здравеопазването.

⁶⁸ Предложение за директива на Съвета за прилагане на принципа на равно третиране на лицата без оглед на религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация (COM(2008) 426).

⁶⁹ Като например Европейската мрежа на националните институции по правата на човека (ENNHRI), Европейската мрежа на националните органи по въпросите на равенството (Equinet) и Европейската мрежа на омбудсманите (ENO).

5.3. Приобщаващо и достъпно образование

Образованието изгражда основите за борба с бедността и за създаване на напълно приобщаващи общества. Хората с увреждания имат право да участват на равни начала с всички останали на всички равнища и във всички форми на образование, включително образование и грижи в ранна детска възраст. Образователните институции и съответното законодателство трябва да предоставят условията за приобщаващ подход.

Все още съществува значителна необходимост от действия, както става ясно от разликите в образователните резултати между учащите се със и без увреждания. Все повече младежи с увреждания напускат рано училище и все по-малко учащи се с увреждания завършват висше образование (разлика от 14,4 процентни пункта). Много деца и младежи с увреждания са записани в специални училища, които невинаги предлагат ефективни връзки с общата образователна система, продължаващото обучение или пазара на труда. Досега не са провеждани достатъчно системни изследвания относно условията, необходими за постигане на успех от учащите се с увреждания, включително учащи се с невидими увреждания, като аутизъм, дислексия или хиперактивност. Мерките за ограничаване по време на пандемията от COVID-19 направиха неотложно разработването на мерки, които да направят приобщаващото и достъпното дистанционно обучение възможно за всички.

На равнището на ЕС приобщаващото образование заема първостепенно място в образователната програма. Една от шестте оси на европейското пространство за образование⁷⁰ е посветена на приобщаващото образование и ученето през целия живот за всички, като се започне с образованието и грижите в ранна детска възраст. Свързани инициативи, като например инициативата „Пътища към успеха в училище“, поставят специален акцент върху групи в риск, например ученици с увреждания и специални образователни потребности. Европейският подход към микроквалификациите чрез гъвкави и модулни модели на обучение може да има положително въздействие върху пригодността за заетост и процеса на учене през целия живот на хората с увреждания.

Образователните политики ще продължат да бъдат подкрепяни от Европейската агенция за специални образователни потребности и приобщаващо образование⁷¹. Комисията ще събира политики и практики, насърчаващи образователните постижения на хората с увреждания в държавите членки, за да ги включи в създаването на политики. Полезните взаимодействия с оглед на достъпа до образование и на неговото качество, включително образованието и грижите в ранна детска възраст, ще бъдат използвани в предстоящата стратегия на ЕС за правата на детето и европейската гаранция за децата.

В отговор на препоръките, отправени към ЕС от Комитета по КПХУ на ООН през 2015 г., системата на Европейските училища (СЕУ) създаде работна подгрупа по Конвенцията на ООН и прие план за действие относно образователната подкрепа и приобщаващото образование. Създадена е специална система за мониторинг на плана.

⁷⁰ Съобщение на Комисията (COM(2020) 625 final): [Постигане на европейско пространство за образование до 2025 г.](#)

⁷¹ [Европейска агенция за специални образователни потребности и приобщаващо образование](#) — независима организация, която действа като платформа за сътрудничество за министерствата на образованието в държавите членки.

За насърчаване на образованието, приобщаващо хората с увреждания, държавите членки могат да използват възможностите за финансиране от ЕС, включително програмите „Еразъм+“ и „Европейски корпус за солидарност“, като определят специални мерки за приобщаване⁷². Политиката на сближаване и Механизмът за възстановяване и устойчивост за смекчаване на въздействието на пандемията от COVID-19 ще продължават да подкрепят националните реформи за приобщаващо образование с оглед на цифровата трансформация и екологичния преход. Освен това при училищата и сградите в сектора на образованието държавите членки могат да се справят с проблемите с достъпността посредством Вълната на саниране.

С настоящата стратегия ще се засили сътрудничеството във връзка с националните реформи за приобщаващо образование и ще се използват възможностите за полезни взаимодействия между европейското пространство за образование, Европейската програма за умения, плана за действие в областта на цифровото образование и европейското научноизследователско пространство, както и между Еразъм+ и други инструменти за финансиране от ЕС.

Комисията:

- ✓ ще представи през 2021 г. **набор от инструменти за приобщаване в образованието и грижите в ранна детска възраст**, който съдържа специална глава относно децата с увреждания;
- ✓ ще подкрепи държавите членки за по-нататъшното развитие на техните **системи за подготовка на учители** с цел преодоляване на недостига от учители в образованието за лица със специални потребности и на липсата на компетентности у всички специалисти в образованието във връзка със справянето с многообразието в класната стая и разработването на приобщаващо образование;
- ✓ като член на управителния съвет на **Европейските училища** ще подкрепя увеличаването на усилията за прилагане на **плана за действие за образователна подкрепа и приобщаващо образование**⁷³, като поставя акцент върху достъпността и разумните улеснения, адаптиране на техните учебни програми към потребностите на учащите се с увреждания (напр. алтернативни удостоверения за завършено образование, позволяващи продължаване на образованието на национално равнище) и осигуряване на курсове за обучение за учители в областта на приобщаващото образование.

Комисията призовава държавите членки:

- ✓ да подкрепят развитието на **приобщаващи училища**, които могат да се превърнат в референтна точка за приобщаващо и иновативно преподаване и учене в целия ЕС, в съответствие с целите на европейското пространство за образование и плана за действие в областта на цифровото образование;
- ✓ да подкрепят държавите членки, за да се гарантира, че образователните им системи са в съответствие с КПХУ на ООН на всички равнища с оглед постигането на напредък относно **подпомогнатия учебен процес в интегрирани масови заведения**, както бе обявено в съобщението относно европейското пространство за образование;

⁷² Предстоящата европейска гаранция за децата, „Еразъм+“, Европейски корпус за солидарност.

⁷³ [Както беше одобрен от управителния съвет на заседанието му през април 2019 г. в Атина.](#)

- ✓ да подкрепят прилагането на член 24 от КПХУ на ООН в **Европейските училища**.

5.4. Устойчив и равен достъп до здравеопазване

Хората с увреждания имат право на висококачествено здравеопазване, включително на свързани със здравето рехабилитация и профилактика.

Необходими са допълнителни действия, тъй като хората с увреждания съобщават много по-често за неудовлетворени потребности от медицински прегледи, отколкото хората без увреждания. Здравеопазването често е твърде скъпо, твърде отдалечено, за да се пътува до мястото, където се предоставя, и недостъпно или списъците на чакащите са дълги⁷⁴. Тъй като разпространението на увреждания се увеличава с възрастта, пред предизвикателства са изправени по-специално живеещите в селските райони възрастни хора, което се дължи на липсата на достъп до подходящо здравеопазване и продължаващия недостиг на персонал⁷⁵. Хората с невидими увреждания (като хронична болка или интелектуални увреждания) и с редки заболявания или с рак, които често водят до увреждания, невинаги получават необходимата специална подкрепа, което важи и за жените или бежанците с увреждания. Кризата с COVID-19 разкри слабите места в здравните системи, по-специално във връзка с хората с увреждания, живеещи в институции, които имат ограничен достъп до спешна помощ и интензивни грижи.

Европейският здравен съюз, чието начало бе поставено от Комисията през ноември 2020 г.⁷⁶, ще подкрепя политиките на държавите членки за подобряване на устойчивостта на здравните им системи, включително във връзка с хората с увреждания.

В провежданите от държавите членки реформи следва да се обърне внимание на специфичните за всяка държава предизвикателства с оглед на групите, изправени пред определени пречки при достъпа до здравни услуги, като се взема предвид инициативата на Комисията за цифрова трансформация в областта на здравеопазването и грижите⁷⁷.

Комисията ще засили борбата си срещу рака чрез Европейския план за борба с рака⁷⁸. За да укрепи правата на пациентите, Комисията ще извърши оценка на Директива 2011/24/ЕС за упражняване на правата на пациентите при трансгранично здравно обслужване. Като част от тази оценка тя ще установи в кои случаи държавите членки са решили да възстановяват разходите за настаняване и пътните разходи или допълнителните разходи, които хората с увреждания може да са направили, за да имат достъп до трансгранично здравеопазване. Комисията също така ще оцени до каква степен националните звена за контакт по въпросите на трансграничното здравеопазване са предоставили информация във формат, достъпен за хора с увреждания.

⁷⁴ EU-SILC, 2019 г.: [таблица \(hlth_dh030\)](#).

⁷⁵ [EU-SILC, 2018 г.](#); Европейски център за развитие на професионалното обучение (Cedefop) 2016 г.: [Skill shortage and surplus occupations in Europe \(Професии в Европа с недостиг и излишък на умения\)](#); Евростат, 2020 г.: [Наръчник „Застаряваща Европа“](#); Евростат, Регионален годишник, 2020 г.

⁷⁶ Съобщение на Комисията (COM(2020)/ 724 final): [Изграждане на Европейски здравен съюз](#)

⁷⁷ Съобщение на Комисията (COM(2018) 233 final): [Въвеждане на цифровата трансформация в областта на здравеопазването и грижите в контекста на цифровия единен пазар](#).

⁷⁸ Няколко държави членки получиха подкрепа по линия на програмата на Комисията в подкрепа на структурните реформи с цел подобряване на програмите за скрининг за рак с оглед ранното му откриване.

Комисията:

- ✓ ще разгледа чрез ръководната група за промоция и профилактика (РГПП) въпроси, свързани със здравето и уврежданията, с цел споделяне на **утвърдени добри практики, свързани със здравето**, в подкрепа на здравните реформи на държавите членки;
- ✓ ще подкрепи заинтересованите страни, за да действат за облекчаване на тежестта, която пандемията от COVID-19 налага на **психичното здраве** на европейските граждани;
- ✓ ще разгледа конкретни неравенства за хората с увреждания при достъпа им до **профилактика на рака, ранното му откриване и грижите** чрез специфични действия, определени посредством регистъра на неравенствата в Европейския план за борба с рака.

Комисията призовава държавите членки:

- ✓ да подобрят достъпа на хората с увреждания до **здравеопазването в целия му обхват**, в т.ч. грижи за сексуалното и репродуктивното здраве и услуги за профилактика, включително чрез насоки на Комисията относно достъпа до здравеопазване за лица с увреждания въз основа на приобщаващо, достъпно и ориентирано към пациента здравеопазване и свободно и информирано съгласие;
- ✓ да повишат осведомеността и да разработят стратегии за подкрепа на пациенти с **увреждания, свързани с редки заболявания**, и да набележат и проучат начини за улесняване на достъпа до съвременно лечение, включително чрез използване на цифрови иновации във всички държави членки.

5.5. Подобряване на достъпа до изкуство и култура, отдих, любителски дейности, спорт и туризъм

Достъпните и приобщаващи изкуство и култура, спорт, отдих и любителски дейности, както и туризмът са от съществено значение за пълноценното участие в обществото. Те увеличават благосъстоянието и дават възможност на всички, включително на хората с увреждания, да развият и да използват своя потенциал. Комисията подчерта значението им в заключенията си относно достъпа до спорт за хората с увреждания⁷⁹. Достъпният туризъм за хората с увреждания е от ключово значение за подпомагането на участието, както и за социално-икономическото развитие. В КПХУ на ООН се призовава за „двупистова“ политика, насърчаваща както масови дейности, така и специфични за уврежданията дейности за деца и възрастни.

Комисията ще укрепи участието на хората с увреждания във всички тези области, като се стреми към сътрудничеството с масови и специфични за хората с увреждания спортни организации на всички равнища. С помощта на финансиране от ЕС, например по линия на програмата „Творческа Европа“, тя ще насърчи и увеличи видимостта на произведенията на изкуството на хората с увреждания и ще се стреми да направи културното наследство и всички видове изкуство достъпни и приобщаващи. Комисията ще вземе отношение и към стереотипните представи за

⁷⁹ Заключения на Съвета, 2019 г.: [Достъп до спорт за хората с увреждания](#).

уврежданията, например в медиите и киното, в съответствие с Директивата за аудио-визуалните медийни услуги, която изисква търговските съобщения да зачитат човешкото достойнство и да не включват каквато и да било дискриминация, включително основана на увреждане⁸⁰. Освен това Комисията ще оцени наличието на печатни материали за хората с увреждания, като вземе предвид действащото законодателство на ЕС⁸¹.

Също така Комисията:

- ✓ ще започне проучване за **оценка на прилагането на член 30** от КПХУ на ООН, за да подкрепи държавите членки по отношение на политиките за увеличаване на участието и подкрепата за хората с увреждания в спорта, културата и отдиha;
- ✓ ще си партнира с **Международния параолимпийски комитет** за насърчаване на приобщаването в спорта и борбата със стереотипите;
- ✓ ще насърчава допълнително развитието на достъпния туризъм, главно от страна на градовете чрез **наградата „Европейска столица на интелигентен туризъм“**⁸².

Комисията призовава държавите членки

- ✓ да популяризират и насърчават **изкуството на хора с увреждания** и да повишават осведомеността, като го направят видимо чрез изложби и представления; и направят повече художествени колекции и музеи достъпни за хората с увреждания.

5.6. Осигуряване на безопасност и закрила

Хората с увреждания, и по-специално жените, възрастните хора и децата с увреждания, са изложени на по-голям риск да станат жертви на насилие и малтретиране както в семейната си среда, така и в институциите⁸³. Хората с увреждания също така са на прицел на слово на омразата и тормоз, включително в образователните институции. Хората с увреждания или със здравни проблеми се сблъскват с по-висок процент на насилие (17 % в сравнение с 8 % от хората без увреждания) и са подложени в по-висока степен с тормоз (50 % в сравнение с 37 % от хората без увреждания)⁸⁴.

Трафикантите на хора използват особената уязвимост на хората с увреждания с цел сексуална експлоатация, принудителна прося и фиктивни бракове⁸⁵. Безопасността и благополучието на мигрантите, кандидатите за международна закрила и лицата, ползващи се от такава закрила, включително на децата с увреждания, невинаги са защитени в центровете за приемане или други

⁸⁰ Директива (ЕС) 2018/1808: [Директива за аудио-визуалните медийни услуги](#).

⁸¹ Директива (ЕС) 2017/1564: [относно определени позволени видове използване на определени произведения и други обекти, закриляни от авторското право и сродните му права, в полза на слепи хора, лица с нарушено зрение или с други увреждания, които не позволяват четенето на печатни материали](#).

⁸² [Европейска столица на интелигентен туризъм](#) за устойчивост, достъпност, цифровизация, културно наследство/творчество.

⁸³ Доклади на Агенцията на ЕС за основните права: <https://fra.europa.eu/en/publication/2015/children-disabilities-violence>; <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>.

⁸⁴ Агенцията за основните права, 2021 г.: [Fundamental Rights Survey - Crime, Safety and Victims' Rights \(Проучване на основните права — Престъпления, безопасност и права на жертвите\)](#).

⁸⁵ Съобщение (СОМ(2020) 661 final): [Трети доклад относно напредъка в борбата с трафика на хора](#) и [Работен документ на службите на Комисията](#), SWD(2020) 226 final) към него.

съоръжения, в които са настанени. Природни бедствия като наводнения и земетресения изострят съществуващите уязвимости, което прави възстановяването при бедствия по-трудно за групите в неравностойно положение. Често пъти въпросите, свързани с равенството и достъпността в случай на бедствия, са пренебрегвани в съществуващите планове за извънредни ситуации и при помощта в рамките на гражданска защита.

Освен това изменението на климата може да има и по-значително въздействие върху хората с увреждания, които могат да бъдат изложени на риск, когато са засегнати ключови услуги и инфраструктура⁸⁶; поради това е особено важно да се гарантира, че екологичният преход към неутрално по отношение на климата и устойчиво общество е справедлив и приобщаващ, който включва и хората с увреждания.

Необходими са многостранни политики с цел по-добра подкрепа и защита на безопасността на хората с увреждания във всички ситуации. С цел гарантиране на по-голяма защита срещу насилие и престъпления ЕС въведе солиден правен механизъм, а Комисията ще продължи целенасочените действия в рамките на стратегията за равенство между половете за периода 2020—2025 г.⁸⁷ и стратегията на ЕС за правата на детето, включващи изграждането на капацитет за специалисти и кампании за повишаване на осведомеността. Освен това Комисията ще гарантира интегрирането на свързани с уврежданията аспекти на насилието и злоупотребата в съответните бъдещи политики на ЕС. Политиките следва да включват мониторинг на институциите и системно установяване и разследване в случай на прояви на насилие, престъпления или малтретиране.

Общата европейска система за убежище (CEAS) определя общите стандарти за закрила и механизмите за сътрудничество с цел справяне с конкретната ситуация и нуждите на уязвимите кандидати за международна закрила и лицата, ползващи се от такава закрила, включително хора с увреждания. Комисията направи предложения за реформиране на общата европейска система за убежище⁸⁸, за да стане тя по-устойчива и ефективна, като същевременно се укрепват и приложимите стандарти за закрила. В същия дух Комисията ще осигури подкрепа за хората с увреждания по линия на фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ), а Европейската служба за подкрепа в областта на убежището ще способства за обучението на служителите по закрилата и устните преводачи, които се занимават с молби за убежище от уязвими лица, включително лица с увреждания. Освен това Комисията ще гарантира полезни взаимодействия при прилагането на тази стратегия с Плана за действие относно интеграцията и приобщаването за периода 2021—2027 г.⁸⁹. Един от основните принципи на новия план за действие е „приобщаване за всички“, при което се отчитат предизвикателствата на множество и преплитачи се рискове, които могат да представляват специфични предизвикателства за мигрантите.

⁸⁶ S. Jodoin, N. Ananthamoorthy, K. Lofts, 2020 г.: A Disability Rights Approach to Climate Governance (Подход към управлението в областта на климата, основан на правата на хората с увреждания), в: Ecology Law Quarterly, том 47, № 1.

⁸⁷ Съобщение на Комисията (COM(2020) 152 final): [Съюз на равенство: Стратегия за равенство между половете \(2020—2025 г.\)](#).

⁸⁸ Съобщение на Комисията (COM(2020/ 609 final): [Нов пакт за миграцията и убежището](#).

⁸⁹ Съобщение на Комисията (COM(2020) 758 final): [План за действие относно интеграцията и приобщаването \(2021—2027 г.\)](#).

При преминаването към общи европейски стандарти в операциите по гражданска защита Комисията ще включи повишаване на осведомеността с цел подобряване на безопасността за уязвимите групи. Финансирането от ЕС ще се използва за повишаване на осведомеността относно потребностите на хората с увреждания чрез срещи във връзка с гражданската защита с Форума по гражданска защита и Мрежата на Съюза за знания в областта на гражданската защита. Комисията ще продължи да финансира програми за обучение във връзка с бедствени ситуации, включително проекти в областта на подготовеността, при които се отчитат потребностите на хората с увреждания, и ще засили специалния мониторинг при превантивни действия.

Също така Комисията:

- ✓ ще предостави до 2024 г. **насоки на държавите членки и практикуващите специалисти**, включително полицейски служители, относно подобряването на подкрепата за жертви на насилие, които са хора с увреждания;
- ✓ ще прикани Агенцията за основните права да проучи **положението на хората с увреждания, живеещи в институции**, във връзка с насилието, малтретирането и мъченията.

Комисията призовава държавите членки:

- ✓ да прилагат **достиганията на правото в областта на CEAS**, като вземат предвид специфичните потребности на **уязвимите кандидати за международна закрила и лицата, ползващи се от такава закрила**, включително хората с увреждания, с цел да се осигури подходяща закрила на практика;
- ✓ да улеснят **обучението на служители по закрилата** и устните преводачи, които се занимават с молби за убежище от уязвими лица, включително хора с увреждания, като работят в много тясно сътрудничество с Европейската служба за подкрепа в областта на убежището в това отношение.

6. Насърчаване на правата на хората с увреждания в световен мащаб

ЕС ще продължи да утвърждава човешките права на хората с увреждания и да подкрепя социалното им приобщаване във всички международни отношения и като част от всички външни действия, планиране на политики и програми за финансиране и дейности. Трябва да се обърне внимание и на децата и младежите с увреждания, особено в общества в положение на конфликт и след конфликт или развиващи се страни, където често липсват закрила, достъп до училище и основни услуги.

Това предполага да се обърне особено внимание на взаимодействието с трети държави в рамката на политиките на Съюза за разширяване и съседство и неговата по-широка програма за сътрудничество за развитие.

Приблизително **1**
милиард души по света
живеят с увреждания

Около 15 % от населението на света живеят с някаква форма на увреждане, като приблизително 2—4 % изпитват сериозни функционални затруднения, а около 80 % от тях живеят в развиващите се страни⁹⁰. В големи части на света хората с увреждания имат слаб достъп до приобщаващи основни услуги, защита, помощни технологии, информация, правосъдие и юридическа самоличност. Това е в допълнение към дискриминацията

и липсата на възможности за работа. Сред най-неотложните въпроси са продължаващите институционализирани грижи и сегрегация. Образователните системи често не са приобщаващи по отношение на нуждите на децата с увреждания. Освен това хората с увреждания са често сред най-уязвимите при хуманитарни кризи. При бедствия процентът на смъртност сред тях е от два до пет пъти по-висок в сравнение този при хората без увреждания⁹¹.

С настоящата стратегия ЕС ще засили ролята си в световен мащаб на защитник на правата на хората с увреждания чрез сътрудничество, хуманитарна дейност и диалог с международната общност по КПХУ на ООН. Като същевременно се признават различните предизвикателства, пред които са изправени държавите партньори, и разнообразието на въведените рамки за сътрудничество с ЕС, тази стратегия ще послужи като вдъхновение за насочване на усилията за реформа и планирането на помощта с държавите партньори и съответните заинтересовани страни. Освен това ЕС ще продължи да предоставя хуманитарна помощ и закрила въз основа на потребностите в съответствие с хуманитарните принципи.

ЕС призовава всички държави да зачитат, защитават и прилагат правата на хората с увреждания, както е отразено във всички политически инициативи, придаващи облик на следващото десетилетие⁹². От съществено значение при външната дейност е да се зачитат и прилагат принципите на КПХУ на ООН заедно с Програмата до 2030 г., като се интегрира подходът за универсален дизайн, свързан с по-добра достъпност и осигуряване на разумни улеснения за хората с увреждания, във всички действия. ЕС ще направи това, като използва всички свои инструменти, вариращи от политически диалози, диалози по правата на човека и търговски диалози до сътрудничество с трети държави в рамките на политиките на ЕС за съседство, разширяване и международно сътрудничество, и обхващащи също така хуманитарни дейности и сътрудничество с многонационални организации. ЕС подкрепя реформите на публичните политики в световен мащаб, за да ги направи по-приобщаващи, и се стреми да гарантира, че всички права на човека, включително правата на хората с увреждания, продължават да бъдат в основата на отговора на пандемията от COVID-19 и възстановяването в глобален план. Делегациите на ЕС предоставят подкрепа за постигане на напредък по отношение на правата на хората с увреждания, насоки за прилагане на достъпността и осигуряване на съдържателни консултации с хората с увреждания, включително чрез техните представителни организации въз основа на съществуващите добри

⁹⁰ Световна здравна организация/Световна банка, 2011 г.: [World report on disability \(Световен доклад относно уврежданията\) вж. стр. 27.](#)

⁹¹ Междудомовен постоянен комитет, 2019 г.: [Приобщаване на хората с увреждания в хуманитарната дейност](#), стр. 2.

⁹²1) Съвместно съобщение (JOIN (2020) 5 final): [План за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за периода 2020—2024 г.](#);

2) Съвместно съобщение (JOIN (2020) 17 final): [План за действие на ЕС относно равенството между половете \(GAP\) III – амбициозна програма за равенство между половете и овластяване на жените във външните дейности за периода 2021—2025 г.](#); 3) [Общата схема от преференции на ЕС \(ОСП\).](#)

практики. ЕС се стреми към целенасочени действия по отношение на уврежданията, както и към интегриране на проблемите на хората с увреждания в своята външна дейност. В Плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за периода 2020—2024 г. и Плана за действие на ЕС относно равенството между половете III за периода 2021—2025 г. се определят амбициите на ЕС за по-интензивни действия за борба с всички форми на дискриминация, с които се сблъскват хората с увреждания, като се обръща специално внимание на множество и преплитани форми на дискриминация, в съответствие с насоките на Съюза в областта на правата на човека по отношение на недискриминацията във външната дейност⁹³.

ЕС ще има за цел също така да гарантира, че на потребностите на хората с увреждания се отговаря по подходящ начин в рамките на финансираната от ЕС хуманитарна помощ, посредством засилване на участието на хора с увреждания и сътрудничество с гражданското общество, а също и чрез подкрепа за изграждането на капацитет. Освен това ЕС ще засили събирането на данни за хора с увреждания в рамките на финансираната от ЕС хуманитарна помощ, например чрез насърчаване на използването на Вашингтонския кратък въпросник⁹⁴. Освен това при преразглеждането на Регламента относно общата схема от преференции (ОСП+) на ЕС ще бъде включена препратка към КПХУ на ООН, като се стимулира спазването на Регламента от свързаните търговски партньори.

Също така ЕС ще засили и консолидира сътрудничеството си с други държави — страни по Конвенцията, и с държавите, подписали Конвенцията, с цел постигане на напредък по ратифицирането и прилагането на КПХУ на ООН и засилване на водещата му роля, по-специално в контекста на годишната конференция на държавите — страни по КПХУ на ООН. ЕС продължава да подкрепя организациите на хората с увреждания на равнището на ЕС, така че представителите на хората с увреждания да могат да участват във всички съответни процеси чрез специфични и приобщаващи структурирани диалози. Тези диалози водят до обмен на стратегически инициативи и най-добри практики в съчетание с по-широко разпространение на резултатите.

ЕС ще споделя своите стратегии и практики относно прилагането на КПХУ на ООН в рамките на многостранни форуми на ООН — напр. Съвета по правата на човека, Комисията за положението на жените или Комисията за социално развитие, както и с организации за регионална интеграция, като например Африканския съюз, Асоциацията на народите от Югоизточна Азия (АСЕАН) или Съюза на южноамериканските нации (USAN). Целта на този обмен ще бъде да се стимулират прозрачността и амбициозното прилагане на КПХУ на ООН по целия свят⁹⁵, като същевременно ЕС ще се възползва и от глобалния обмен на практики. По-активното участие на ЕС в Комитета по КПХУ на ООН може да доведе до по-ефективно прилагане на КПХУ на ООН както на равнището на ЕС, така и извън него. Комисията ще предложи на държавите членки ЕС да издигне кандидат във

⁹³ Съвет, 6337/19, 2019 г.: [Насоки на ЕС в областта на правата на човека по отношение на недискриминацията във външната дейност](#).

⁹⁴ Washington Group on Disability Statistics (Вашингтонска група по статистика на уврежданията): [Short Set on Functioning \(Кратък въпросник относно ежедневиия живот\)](#).

⁹⁵ По-специално в други организации за регионална интеграция, като например Африканския съюз, АСЕАН или USAN.

връзка с изборите за Комитет по КПХУ на ООН съобразно Съобщението относно многостранно сътрудничество⁹⁶.

Комисията и върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и заместник-председател на Европейската комисия:

- ✓ ще актуализират през 2021 г. **инструментариума относно „основания на правата подход към сътрудничеството на ЕС за развитие, който включва всички права на човека“**, като целта е във външната дейност да се взема отношение към всички неравенства, включително дискриминацията спрямо хората с увреждания;
- ✓ ще гарантират, че **делегациите на ЕС** имат по-активна роля при подкрепата на прилагането на КПХУ на ООН и насърчаването на ратифицирането ѝ в световен мащаб;
- ✓ ще използват систематично маркера за увреждания на Комитета за подпомагане на развитието (КПР) към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР)⁹⁷, за да проследяват инвестициите за приобщаване на хора с увреждания с оглед целенасочен **мониторинг на финансирането от ЕС**;
- ✓ заедно с държавите членки ще предоставят **техническа помощ** на администрациите на държавите партньори чрез техните програми и механизми;
- ✓ ще организират **редовни структурирани диалози** по време на годишната конференция на държавите — страни по КПХУ на ООН, и в контекста на други съществуващи многостранни форуми и ще подобрят **сътрудничеството с акцент върху достъпността и заетостта**.

7. Ефикасно изпълнение на стратегията

Комисията отправя призив към държавите членки и всички институции и агенции на ЕС да вземат предвид потребностите на хората с увреждания при създаването, прилагането и мониторинга на политики, законодателни програми и програми за финансиране чрез целенасочени действия и интегриране. Комисията насърчава сътрудничество относно уврежданията между институциите на ЕС, държавите членки и други заинтересовани страни, подкрепено чрез използването на финансиране от ЕС и предоставянето на обучение.

7.1. По-добро регулиране — спазване на КПХУ на ООН при създаването на политики

По-доброто регулиране цели предоставянето на възможно най-добрата основа за своевременно и стабилно създаване на политики. В член 10 от ДФЕС се подчертава, че при определянето и осъществяването на своите политики Съюзът следва да се бори срещу всяка форма на дискриминация, включително тази, основана на увреждания.

⁹⁶ Съвместно съобщение (JOIN (2021) 3 final): [Засилване на приноса на ЕС към основаното на правила многостранно сътрудничество](#).

⁹⁷ ОИСР, 2019 г.: [Handbook for the marker for the inclusion and empowerment of persons with disabilities \(Наръчник за маркера за приобщаване и овластяване на хората с увреждания\)](#).

Ефективното създаване на политики предполага, че консултациите и участието на хора с увреждания и техните представителни организации по време на процеса, както и предоставянето на информация за съответните политически инициативи и консултации са в достъпни формати.

Като част от своите дейности за насърчаване на равенството за всички и равенството във всичките му измерения, Работната група на Комисията по въпросите на равенството⁹⁸ се стреми да гарантира интегрирането на проблемите на хората с увреждания във всички области на политиката.

Също така Комисията:

- ✓ ще укрепи **инструментариума за по-добро регулиране** с цел подобряване на приобщаването на хората с увреждания, за да се гарантира съгласуваност с КПХУ на ООН;
- ✓ ще гарантира последователното **включване и оценка на въпросите, свързани с уврежданията**, в анализите и оценките на въздействието, когато е целесъобразно, в т.ч. посредством обучение на персонала, подготвящ на инициативи във връзка с КПХУ на ООН.

7.2. Засилване на сътрудничеството между институциите на ЕС и държавите членки

С цел засилване на прилагането на КПХУ на ООН и по-доброто отразяване на поетия от ЕС ангажимент като страна по Конвенцията, Комисията ще инвестира в укрепване на координацията на равнището на ЕС в съответствие с препоръките на Комитета на ООН за правата на хората с увреждания⁹⁹. Комисията ще работи с Европейския парламент и Съвета, за да гарантира, че въпросите, свързани с уврежданията, се вземат предвид по подходящ начин в междуинституционалните преговори, и ще осъществява съвместна дейност за установяване на пропуските в съществуващото законодателство.

Комисията:

- ✓ ще призове всички институции и органи, агенции и делегации на ЕС да **определят координатори по въпросите на уврежданията** за своите институции и за своите стратегии за хората с увреждания;
- ✓ ще организира **редовни срещи на високо равнище** между Европейския парламент, Съвета и Комисията с участието на представителни организации на хората с увреждания;
- ✓ ще организира годишен обмен на мнения с **Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите**.

Комисията призовава държавите членки:

- ✓ да вземат предвид аспектите, свързани с уврежданията, във всички политики, които трябва се разгледат на заседанията на Съвета и в

⁹⁸ Тази вътрешна Работната група по въпросите на равенството се състои от представители на всички служби на Комисията и Европейската служба за външна дейност. Работата ѝ се подкрепя от секретариат, чието седалище се намира в Генералния секретариат на Европейската комисия.

⁹⁹ Комитет на ООН, 2015 г.: [Concluding observations on the initial report of the European Union \(Заклучителни бележки по първоначалния доклад на Европейския съюз\)](#), точки 75 и 77.

заклученията на Съвета (**интегриране на въпросите, свързани с уврежданията**).

7.3. Работа с държавите членки и регионалните и местни органи

В качеството си на страни по КПХУ на ООН държавите членки са ключови участници в прилагането на Конвенцията заедно с правителствата, парламентите и други заинтересовани страни на различни равнища. Те трябва редовно да докладват на Комитета на ООН относно мерките за прилагане на КПХУ на ООН, включително националните стратегии за хората с увреждания. Комисията ще укрепи механизма за управление на сътрудничеството на равнището на ЕС.

Водеща инициатива:

През 2021 г. Комисията ще създаде **платформата за хората с увреждания**. Тя ще замени съществуващата Група на високо равнище по въпросите на хората с увреждания и ще подкрепи прилагането на тази стратегия, както и на националните стратегии за хората с увреждания. Тя ще обедини националните фокусни точки по КПХУ на ООН, организациите на хората с увреждания и Комисията. Платформата би могла да се използва като форум за обмен на мнения относно оценките на ООН за прилагането на КПХУ на ООН от страна на държавите членки. Присъствието в интернет на платформата за хората с увреждания ще включва информация за нейните заседания, дейности, анализи и информация за държавите, включително популяризиране на достъпни и приобщаващи добри практики.

Също така Комисията:

- ✓ ще установи диалог относно уврежданията със **съществуващата мрежа**¹⁰⁰ от местни и регионални органи.

Комисията призовава държавите членки:

- ✓ да приемат **амбициозни национални стратегии** за насърчаване на прилагането на КПХУ на ООН и на настоящата стратегия на **национално, регионално и местно равнище**.

7.4. Подкрепа за прилагането чрез финансиране от ЕС

За да подкрепи изпълнението на настоящата стратегия и на КПХУ на ООН, ЕС ще продължи да насърчава използването на финансиране от ЕС от държавите членки, както е предвидено в многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г.¹⁰¹, и чрез нови възможности за финансиране по линия на NextGenerationEU — плана за възстановяване, който ще проправи пътя за излизане от настоящата криза и ще положи основите за модерна и по-устойчива Европа¹⁰². Инструментът

¹⁰⁰ Мрежите включват например [Евроградове](#) или [Съвет на европейските общини и региони — ССРЕ](#).

¹⁰¹ Регламент (ЕО) № 2020/2093 на Съвета: [Многогодишна финансова рамка за периода 2021—2027 г.](#)

¹⁰² NextGenerationEU е временен инструмент в размер на 750 милиарда евро за възстановяване на икономическите и социалните щети, причинени от пандемията от коронавирус. Основният му елемент е Механизъмът за възстановяване и устойчивост, който ще предоставя заеми и безвъзмездни средства в подкрепа на реформите и инвестициите на държавите членки: Регламент (ЕС) 2020/2094 на Съвета от 14 декември 2020 г. за създаване на [Инструмент на Европейския съюз за възстановяване](#) с цел подкрепа на възстановяването след кризата с COVID-19.

за техническа подкрепа може да подпомага държавите членки със специализиран технически експертен опит .

Регламентът за общоприложимите разпоредби за фондовете със споделено управление¹⁰³ предоставя политическата рамка, наред с другото, за фондовете на политиката на сближаване, включително Европейския социален фонд+ (ЕСФ+), Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и новия Фонд за справедлив преход (ФСП). В него се посочва, че държавите членки трябва да отговарят на така наречените „благоприятстващи условия“, за да се гарантира, че инвестиционната среда за подкрепа от ЕС е добре подготвена предварително. Едно от благоприятстващите условия изисква **наличието на национална рамка, която да гарантира прилагането на КПХУ на ООН**. Един от критериите за неговото изпълнение е свързан с наличието на механизми за осигуряване на достъпност. Финансирането от ЕС подпомага области като деинституционализацията, социално-икономическото приобщаване на хората с увреждания, достъпът до услуги, приобщаващото образование, здравеопазването, подобряването на приобщаващото културно наследство и осигуряването на достъпност. Фокусните точки на държавите членки по КПХУ на ООН могат да имат важна роля в наблюдението на изпълнението на благоприятстващите условия. Регламентът също така изисква достъпността за хората с увреждания да бъде взета под внимание по време на подготовката и изпълнението на оперативните програми на държавите членки.

Други фондове могат да играят роля за постигането на целите на настоящата стратегия.

Програмата „Еразъм+“ ще насърчава финансовата подкрепа и други мерки за приобщаване на участници с увреждания. Програма „Гражданство, равенство, права и ценности“ (CERV) ще подпомага изпълнението и управлението на настоящата стратегия . Комисията ще насърчава прилагането на други финансови инструменти и програми, приобщаващи хората с увреждания, като например InvestEU и „Хоризонт Европа“¹⁰⁴.

За да приведе в съответствие управлението на съответните фондове в рамките на многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г.¹⁰⁵ по отношение на правата на хората с увреждания, Комисията ще подкрепя държавите членки чрез засилено сътрудничество, дейности за повишаване на осведомеността и целеви насоки.

Инструментът за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество за периода 2021—2027 г. ще допринесе за изпълнението на външните цели на стратегията. Фондове като SOCIEUX+, програмата за техническо сътрудничество, насочена към краткосрочни мисии, инструмента за техническа помощ и обмен на информация (TAIEX) и програмите TWINNING ще спомагат за прилагането на политиките на ЕС за хората с увреждания в световен мащаб.

¹⁰³ На 1 декември 2020 г. законодателите постигнаха политическо споразумение по предложението на Комисията (COM (2018) 375 final) за Регламент за общоприложимите разпоредби за фондовете със споделено управление.

¹⁰⁴ „Еразъм+“; InvestEU; „Хоризонт Европа“.

¹⁰⁵ [Многогодишна финансова рамка за периода 2021—2027 г.](#)

Също така Комисията:

- ✓ ще проучи възможностите за финансиране чрез новата програма за гражданство, равенство, права и ценности (CERV) с цел насърчаване на ангажираността на **гражданите с увреждания на равни начала с останалите**;
- ✓ ще подкрепи **държавите членки да използват фондовете на ЕС** в съответствие с КПХУ на ООН и при зачитане на достъпността, като гарантират, че фондовете на ЕС не подкрепят действия, които допринасят за сегрегацията или изключването.

Комисията призовава държавите членки:

- ✓ да осигуряват при разработването и изпълнението на фондовете на ЕС **партньорство** с регионални и местни органи, представителни организации на хора с увреждания, гражданското общество, органи по основните права и други заинтересовани страни;
- ✓ да поощряват **фокусните точки на КПХУ на ООН** да подкрепят изпълнението на съответните благоприятстващи условия през целия програмен период.

8. Даване на пример

Комисията се стреми да служи за пример и призовава и другите институции, органи и агенции на ЕС да направят същото.

8.1. *Превръщане на процесите на подбор, набиране, наемане на работа и задържане в приобщаващи за хората с увреждания*

Многообразието и приобщаването обогатяват и укрепват организациите. В този дух Комисията ще включи в обновената си стратегия за човешките ресурси (ЧР) действия за повишаване на перспективите за набиране, ефективно наемане на работа и кариера за служители с увреждания и за създаване на приобщаваща работна среда, като засили ангажимента си като работодател да насърчава многообразието и равенството и същевременно да гарантира и осигуряването на достъпност и на разумни улеснения. Създадената наскоро „Служба за многообразие и приобщаване“ ще контролира разработването и изпълнението на съответните действия и ще допринесе за постигането на напредък по отношение на многообразието, равенството и приобщаването във всички отдели на Комисията.

Процесът на подбор и набиране се основава на достойнствата на кандидатите и следва политика на равни възможности. Необходимо е обаче да се обмислят мерки за насърчаване на по-голямо многообразие.

По отношение на набирането ще бъде извършен скрининг на равенството и многообразието на процесите, процедурите и инструментите за набиране на персонал, за да се установи потенциалният риск от пристрастност или дискриминация, както и необходимите действия за отстраняване на проблемите. Ще бъдат предприети съответни действия, за да се гарантира ефективно разрешаване на проблемите, установени от скрининга на равенството и многообразието.

Това ще бъде подкрепено от вътрешна комуникационна кампания на Комисията и обучение за персонала, включително за ръководители и специалисти в областта на човешките ресурси (за които обучението ще бъде задължително), за да се гарантира достойна работна среда и да се предприемат действия срещу предубежденията и дискриминацията, включително спрямо хората с увреждания.

По отношение на подбора на служителите междуинституционалната Европейска служба за подбор на персонал (EPSO) ще продължи да прилага своята политика на равенство, многообразие и приобщаване при своите конкурси и подбори, като събира данни относно уврежданията на етапа на кандидатстване. По този начин EPSO е в състояние да гарантира разумни улеснения, да идентифицира по-добре пропуските в рамките на своята дейност и да увеличи възможностите за кандидатите с увреждания да участват в тестовете. Тя също така ще актуализира целевата си комуникационна и информационна стратегия и ще развие допълнително мрежата си от партньорски организации на хора с увреждания, експертния си опит в областта на разумните улеснения, както и своя каталог на обученията и услугите.

Във всички свои канали за набиране на персонал и различни програми Комисията прилага политика на равни възможности. За да може това да се осъществи на практика, тя ще насърчи изрично подаването на кандидатури от лица с увреждания и ще предостави на кандидатите целеви подкрепа и помощ по време на целия процес.

Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) ще продължи да прилага своя план за действие за хората с увреждания.

Водеща инициатива:

Комисията ще приеме **обновена стратегия за човешките ресурси**, която ще включва действия за насърчаване на многообразието и приобщаването на хора с увреждания, и приканва EPSO да допълни тези усилия в сътрудничество с други институции на ЕС за наемане на персонал.

Също така Комисията:

- ✓ ще гарантира **непрекъснатото премахване и предотвратяване на пречките** от всички служби по отношение на персонала и обществеността с увреждания (например достъпни ИКТ оборудване и инструменти за онлайн срещи);
- ✓ ще засили **докладването** от страна на ръководството на всички служби на Комисията относно многообразието, включително разумните улеснения за служителите с увреждания.

8.2. Достъпност на сгради и комуникации

Комисията непрекъснато подобрява достъпността на своите сгради, цифрови среди и комуникации и ще увеличи усилията за осигуряване на достъпност, включително чрез иновативни проекти, увеличаване на достъпността на публикации, особено свързани с правото и политиките на ЕС, предоставяне на обучение за служителите и подпомагане на обучение за превод на международния език на знаците.

Комисията:

- ✓ ще приеме през 2021 г. **план за действие относно достъпността на уебсайтовете**, който да бъде споделен и популяризиран във всички институции, органи и агенции на ЕС, за да се гарантира съответствието на уебсайтовете на ЕС, документите, публикувани на тези уебсайтове, и на онлайн платформите с европейските стандартни за достъпност¹⁰⁶;
- ✓ ще подобри значително до 2023 г. достъпността на своите **аудио-визуални комуникации и услуги за графичен дизайн**, както и на всички свои публикации и събития, включително, когато е целесъобразно, чрез превод на езика на знаците и документи в „лесен за четене“ формат;
- ✓ ще осигури достъпност за всички **новозаети сгради** на Комисията при спазване на евентуалните изисквания за градоустройствено планиране на приемащите държави;
- ✓ ще гарантира достъпността на **местата**, на които се организират прояви на Комисията;
- ✓ ще гарантира, че до 2030 г. във всички сгради на Комисията ще се следват **европейските стандарти за достъпност** при спазване на изискванията за градоустройствено планиране на приемащите държави.

9. Осведоменост, управление и измерване на напредъка

Комисията ще работи с държавите членки за допълване и подкрепа на националните кампании, за засилване на повишаването на осведомеността и за борба със стереотипите във връзка с уврежданията. Тя ще продължи да организира специални мероприятия, по-специално Европейския ден на хората с увреждания, като отбелязва на 3 декември Международния ден на ООН на хората с увреждания.

Комисията ще засили структурирания диалог с хората с увреждания и техните представителни организации и ще гарантира тяхното представителство в съответните политически процеси и провеждането на консултации с тях по съответните предложения на Комисията. Тя ще продължи да финансира работата на организации на хората с увреждания, допринасящи за прилагането на КПХУ на ООН, посредством Програмата за гражданство, равенство, права и ценности.

Факултативният протокол към КПХУ на ООН позволява на хората с увреждания да се обръщат към съответния комитет, когато твърдят, че са жертви на нарушения на разпоредбите на КПХУ на ООН от въпросната държава — страна по Конвенцията¹⁰⁷. Не всички държави членки са се присъединили към Протокола и предложението за решение на Съвета за присъединяване на ЕС към Факултативния протокол към КПХУ на ООН е висящо от 2008 г. насам. Комисията ще следи отблизо напредъка по присъединяването на държавите членки към Факултативния протокол и ще преразгледа ратифицирането от страна на ЕС на Факултативния протокол към КПХУ на ООН в тази връзка.

Комисията ще започне да работи със Съвета по актуализирането на декларацията за компетентността на ЕС по отношение на въпроси в обхвата на КПХУ на ООН,

¹⁰⁶ Европейската служба за подбор на персонал (EPSO) ще продължи да подобрява достъпността на своите тестове и уебсайт с оглед на спазването на [Насоките за достъпност на уебсъдържание](#).

¹⁰⁷ [Optional Protocol \(Факултативен протокол\); State of ratification \(Напредък в процеса на ратификация\)](#): 21 държави членки.

както бе препоръчано от Комитета по КПХУ на ООН през 2015 г.¹⁰⁸. Броят на съответните правни актове на ЕС се увеличи значително — от около 40, включени в декларацията през 2008 г., до над 130¹⁰⁹.

9.1. Укрепване на рамката на ЕС съгласно КПХУ на ООН

Като страна по КПХУ на ООН ЕС трябва да създаде рамка, за да насърчава, защитава и наблюдава прилагането на Конвенцията.

В това отношение е въведена конкретна рамка на ЕС,¹¹⁰ състояща се от Европейския омбудсман, комисията по петиции на Европейския парламент, Агенцията за основните права и Европейския форум на хората с увреждания, които изпълняват своите задачи независимо, но координирано. Рамката на ЕС контролира областите в КПХУ на ООН, по отношение на които държавите членки са прехвърлили правомощия на ЕС, както и прилагането на КПХУ на ООН от институциите на ЕС.

За да увеличи ефективността на този механизъм на равнището на ЕС, Комисията:

- ✓ ще разгледа през 2022 г. **функционирането на рамката на ЕС** и ще предложи действия въз основа на това;
- ✓ ще организира **годишен диалог** между Комисията като фокусна точка на ЕС и рамката на ЕС.

9.2. Гарантиране на надеждно наблюдение и докладване

Въз основа на опита от Европейската стратегия за хората с увреждания за периода 2010—2020 г. Комисията ще създаде рамка за наблюдение на прилагането на настоящата стратегия, която също така ще осигури принос за европейския семестър, набора от социални показатели и изпълнението на целите за устойчиво развитие.

Наблюдението на напредъка в държавите членки ще се основава на подобро събиране на статистически данни за положението на хората с увреждания и на информацията относно националните политики и практики, допълващи докладването от страна на държавите членки към специалния комитет на ООН. Ново табло ще представя постигнатия напредък в изпълнението на дейностите на равнището на ЕС в рамките на настоящата стратегия, както и областите, за които Комисията призовава държавите членки да предприемат действия. Комисията ще продължи да наблюдава прилагането на законодателството на ЕС за хората с увреждания. Освен това тя ще обмисли дали да прецизира действията въз основа на междинен доклад за настоящата стратегия.

Европейската комисия в качеството си на фокусна точка на ЕС редовно докладва от името на ЕС на Комитета по КПХУ на ООН относно прилагането на Конвенцията от страна на ЕС. За тази цел Комисията ще събира информация,

¹⁰⁸ Комитет на ООН, 2015 г.: [Concluding observations on the initial report of the European Union \(Заклучителни бележки по първоначалния доклад на Европейския съюз\)](#).

¹⁰⁹ Съобщение (SWD(2017) 29 final): [Доклад относно напредъка в изпълнението на Европейската стратегия за хората с увреждания за периода 2010—2020 г.](#)

¹¹⁰ [Преразгледана рамка на равнище на ЕС](#) в съответствие с изискванията на член 33, параграф 2 от КПХУ на ООН.

включително от Европейския парламент и Съвета, както и в рамките на службите на Комисията¹¹¹;

За да се създаде възможност за ефективен мониторинг, качеството на данните, както и дългосрочните научни изследвания, са задължително условие. Това включва информация за значението на екологичния преход и цифровата трансформация за хората с увреждания. Макар че Евростат предоставя данни от проучвания на ключови области, съществуващото събиране на данни все още не обхваща всички значими области и невинаги се провежда достатъчно често, за да се установят тенденциите.

Комисията ще засили събирането на данни във всички области, в които са установени пропуски¹¹², включително данни относно хората, живеещи в институции, и изследвания относно уврежданията съгласно Рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ (2021—2027 г.), като интегрира междусекторен подход. Въз основа на по-всеобхватно събиране на данни Комисията ще засили мониторинга на уврежданията в контекста на европейския семестър.

Също така Комисията:

- ✓ ще разработи и публикува през 2021 г. **рамка за мониторинг** за целите и действията на настоящата стратегия;
- ✓ ще разработи най-късно до 2023 г. нови **показатели за уврежданията** с ясна пътна карта за прилагане. Те следва да включват показатели за деца и положението на хората с увреждания в областите на заетостта, образованието, социалната закрила, бедността и социалното изключване, условията на живот, здравето, използването на нови комуникационни технологии, като запазват и показателите от набора от социални показатели на ЕС и целите за устойчиво развитие в рамките на европейския семестър;
- ✓ ще изготви през 2024 г. **доклад** за настоящата стратегия, в който се оценява напредъкът по нейното прилагане и, ако счете за необходимо, ще актуализира нейните цели и действия;
- ✓ ще разработи **стратегия за събиране на данни**, ще насочи съответно държавите членки, както и ще предостави анализ на съществуващите източници на данни и показатели, включително административни данни.

10. Заключение

С настоящата стратегия Комисията се стреми да постигне допълнителни значителни подобрения във всички области на живота на хората с увреждания в рамките на ЕС и извън него. През следващото десетилетие тази стратегия ще подкрепи както държавите членки, така и институциите на ЕС в усилията им за прилагане на КПХУ на ООН. Изпълнението на предвидените в настоящата стратегия инициативи ще допринесе за намаляване на дискриминацията и неравенствата и ще подкрепи хората с увреждания да се възползват изцяло до 2030 г. наравно с останалите от предоставените им права на човека, основни свободи и права на ЕС с цел постигане на максимални независимост, участие и достойни условия на живот.

¹¹¹ [Докладване](#): събира се допълнителна информация относно институциите, агенциите и органите на ЕС.

¹¹² Например хора с увреждания, живеещи в институции, здраве, хуманитарна помощ, заетост.

За постигането на целите на настоящата стратегия е необходим твърд ангажимент от страна на държавите членки за насърчаване на политики и действия, които ще доведат до достъпна среда, висококачествени приобщаващи образователни системи и системи на здравеопазване, както и ефективни пътища за справедлива заетост на хората с увреждания.

Овластяването на хората с увреждания да участват пълноценно и да допринасят за прехода към приобщаващи, екологични и цифрови икономика и общество, както и за нашата демокрация, ще утвърди ценностите на ЕС, залегнали в Договорите.. Той ще допринесе значително за Съюза на равенството и ще укрепи правата на хората с увреждания в световен мащаб.

Комисията приканва Европейския парламент и Съвета да работят съвместно и да служат за пример при прилагането на КПХУ на ООН както на равнището на ЕС, така и на национално равнище. **Тя приканва Съвета да приеме заключенията относно настоящата стратегия.**